

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2009/10:5

Stenografiska
uppteckningar
2009/10:5

Fredagen den 23 oktober

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser

Statsrådet Cecilia Malmström

Kabinettssekreterare Frank Belfrage

Återrapport från ministerrådsmöte den 14 och 15 september

Information och samråd inför ministerrådsmöte den 26 och 27 oktober

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag vill börja med att välkomna två medarbetare som nästan alltid är här men som nu välkomnas i sina nya roller. Det är vikarierande kanslichef Margareta Hjorth, känd i nämnden som föredragande med mångårig erfarenhet från Sveriges riksdag, både från nämnden och från utredningstjänsten. För er som inte visste det kan jag berätta att kanslichef Jan Olsson åkte till Bryssel redan under helgen för att tjänstgöra som Coreper 1-ambassadör året ut på grund av sjukdom hos nuvarande innehavare av den tjänsten.

Jag började måndag morgon hos riksdagsdirektören för att diskutera detta, och effekterna har blivit, snabbt och med kort varsel, att Margareta Hjorth tjänstgör. Margareta brukar ju hoppa in för Jan med kort varsel, men nu gäller detta stadigvarande året ut, och det är också beslutat och kommunicerat.

Ni undrar kanske vem som ska vara föredragande i Gaerc/Ekofin och sf kanslichef när Margareta är borta. Då hade vi turen att ha tillgång till Sveriges ende fil.dr på EU-nämnden, Hans Hegeland, som också är föredragande i finansutskottet. Hans kommer att springa lite emellan båda dessa, och de flyter ju också ihop ibland. Han kommer dock att tjänstgöra åtminstone så mycket som möjligt som föredragande på EU-nämnden året ut. Vi säger välkommen till Hans i den rollen. Hans är inte ny för någon av er som är här, men i den här rollen är det nytt.

Ni hälsas särskilt välkomna!

Jag ska också anmäla skriftliga samråd som vi har haft sedan sist. Det är en liten ändring på en, så lyssna noga.

Vi har samrått om vecka 42:s A-punktlista med ett tillägg som kom den 15 oktober. Samrådet avslutades den 16 oktober kl. 14.00.

Vi har samrått i skrift om fjäderfäkött, och det gjorde vi färdigt den 19 oktober kl. 9.00, detta liksom det förra med stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi har samrått om Guinea, och det gjorde vi den 22 oktober kl. 8.30 med stöd för regeringens ståndpunkt.

Sedan föreligger den senaste a-punktslistan plus några tilläggs punkter på den. Samrådet för den utgick i morse kl. 9.30, och inga synpunkter hade inkommit från partierna, det vill säga, det var stöd för regeringens ståndpunkter på den listan utom i en fråga som vi lyfte ut, nämligen nr 17 om Afghanistan. Just den punkten ska vi nämligen ägna förmiddagen åt, och vi ville därför inte avsluta den före sammanträdet. Det visade sig heller inte vara nödvändigt, utan samrådet i den frågan är helt enkelt utsträckt till efter sammanträdet slut.

Allt detta anmäles.

När det gäller handlingarna på bordet vill jag framför allt uppmärksamma er på dels att det är mycket hemlisar i dag, och dem behandlar ni med sedvanlig omsorg, dels att i går strax före sex fick ni på mejl de senaste versionerna av utkastet till slutsatser och även rapporter i fördragsfrågor inför Europeiska rådet. Sådant kommer sent, och det kommer att komma senare igen, eftersom det här är rörlig materia in i det sista. Men det senast kända för nämnden ska ni ha fått via e-post, och det ska även finnas på bordet.

Då går vi in på allmänna frågor och yttre förbindelser och säger välkommen till EU-ministern och till kabinetssekreterare Frank Belfrage som ersätter Bildt som är förhindrad.

Vi ska börja med återrapporten från rådsmötet den 14 och 15 september. En hemligstämplad sådan är utsänd till nämndens ledamöter, och jag frågar först om ministern eller kabinetssekreteraren vill kommentera den utsända rapporten. Nej. Då är fältet fritt för frågor.

Anf. 2 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag har en fråga på s. 12. Det handlar om Kanadas visumtvång för en medlemsstats medborgare. En medlemsstat säger att det är ett stort problem att EU-medborgare beviljas asyl i tredjeland och att EU-medborgare inte borde kunna få söka eller beviljas asyl i tredjeland.

Jag tycker att det är en horribel ståndpunkt, för då ifrågasätter man ju hela asylrätten. Alla människor har rätt att söka asyl. Om man sedan beviljas det eller inte är en annan sak. Men att över huvud taget framföra en sådan synpunkt känns oerhört märkligt.

Anf. 3 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det här handlar om Tjeckien och det faktum att ett antal tjeckiska medborgare av romskt ursprung har sökt asyl i Kanada. Några av dem har också fått det.

Vi har principen att EU är en rättsstat. Man ska inte behöva söka asyl om man kommer från EU, men nu har några av de här människorna fått det i Kanada. Därför har Kanada sagt att de vill ha visumtvång gentemot Tjeckien, och då blir det en gemensam EU-fråga eftersom vi ju har ett gemensamt visumområde.

Samtal förs, dels mellan de tjeckiska och kanadensiska myndigheterna, dels tittar naturligtvis kommissionen på detta. Sedan har vi givetvis också en diskussion som pågår i olika forum om situationen för romerna. Det är det det handlar om.

Anf. 4 BODIL CEBALLOS (mp):

Men det är ändå det mottagande landet som avgör om det finns asylskäl eller ej. Bara för att vi råkar vara rättsstater allihop betyder det inte att vi alltid beter oss på bästa sätt mot våra medborgare. Särskilt när det gäller romerna vet vi hur det ser ut. Då måste man se till att det verkligen blir en förändring för romerna. Det kan vi arbeta med i EU-länderna, men vi kan aldrig upphäva asylrätten för EU-medborgare.

Jag tycker att resonemanget är helt absurt.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Så vitt jag förstår var det en medlemsstat som uttryckte sig så på rådet. Vill EU-ministern kommentera detta ytterligare?

Anf. 6 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det här är som sagt var en diskussion som pågår mycket intensivt, både mellan de berörda länderna och med kommissionen. Det vi diskuterade på allmänna rådet var just att de bara ville informera om detta. Det har skett vid olika tillfällen, och vid flera tillfällen har andra medlemsländer kommenterat att även om det naturligtvis är olyckligt – för vi beviljar till exempel inte asyl för människor från USA, eftersom vi har en tilltro till varandras rättssystem där detta inte ska göras – så har man diskuterat frågan om romernas situation och vad man kan göra åt den. Det är det som är grunden.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Då lägger vi återrapporten till de hemliga handlingarna.

Vi går in på information och samråd inför det kommande rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser. Jag ska nämna att utrikesutskottet informerades i frågorna om de yttre förbindelserna i går av kabinetssekreterare Frank Belfrage, men vi börjar med de allmänna frågorna.

Först har vi A-punktstefrågan. A-punkter är utsända. Det ligger också ett antal i den blå mappen. Afghanistanpunkten stänger vi som sagt när vi har pratat färdigt om Afghanistan, det vill säga vi behandlar den på yttre förbindelser, punkt 2, om en liten stund.

Vi går vidare till punkt 3, Resolutioner med mera, från förra sammanträdet i Strasbourg i Europaparlamentet. Ingen brukar säga något på den här punkten – vill EU-ministern göra det? Nej. Vi tackar för informationen som alltså är utsänd.

Då går vi in på punkt 4, Förberedelse inför Europeiska rådet nästa vecka. Där ska jag säga att de utkast som nu finns utsändes sent i går kväll. Att det var relativt sent beror på att det var Coreper i går också. Förhandlingar pågår i allra högsta grad i de här frågorna, så det är i princip min avsikt – vi ska förstås lyssna på ministern och sedan diskussionen – att sammanfatta med förhandlingsläget i dag. Vi kan inte gärna förhålla oss till skarpa förslag som vi ännu inte vet hur de ser ut. Det gör vi lättare och bättre på onsdag när vi samråder med statsministern.

Förslag är utsända, och jag lämnar ordet till EU-ministern.

Anf. 8 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Statsministern kommer naturligtvis att på onsdag som vanligt delge det allra senaste.

När det gäller den allmänna delen av rådet är det tre punkter som kommer att behandlas. Det är diskussion om förberedelse för Europeiska rådet. Vi kommer vidare att anta rådsslutsatser om Östersjöstrategin, så det är beslut. Det är också en kort informationspunkt om en klimat-démarche.

Jag tänkte ta dem i den ordningen, om det är okej med ordföranden.

Det här är det första ordinarie toppmötet som Sverige leder under sitt ordförandeskap. Vi har försökt förse er med det allra senaste; detta är som sagt rörlig materia.

Den allra viktigaste frågan som vi kommer att diskutera på toppmötet, och naturligtvis på måndag i Luxemburg, är klimatfrågan. Det är som ni väl vet, och jag känner stort stöd från nämnden i denna fråga, den absolut viktigaste prioriteringen för det svenska ordförandeskapet att nå en global överenskommelse i Köpenhamn.

Därför är det viktigt att Europeiska rådet kan ta beslut som kan vara vägledande och som kan ge styrka i de här 50 dagarna som återstår innan vi sätter oss och förhandlar på FN-konferensen i Köpenhamn. Vi har under denna tid naturligtvis omfattande kontakter med alla parter utanför EU för att föra fram vårt budskap. Det återstår också tre stora toppmöten som Sverige kommer att leda med USA, Kina och Ryssland, där klimatfrågan kommer att vara en av de viktigaste punkterna med målet att nå ett klimatavtal.

Den här veckan har det varit intensivt med möten. Det har varit möten med miljöministrarna och med finansministrarna som har förberett Europeiska rådet. Här har det gjorts framsteg, men det återstår några frågor som statsministrarna måste ta sig an på torsdag och fredag. Så är det ofta – de riktigt svåra frågorna kan man inte lösa annat än när statsministrarna själva sätter sig ned och diskuterar.

Vi tycker att miljørådet var en stor framgång. Där kom man överens om att EU ger sitt stöd till ett långsiktigt mål för EU om 80–95 procents minskande. Det tycker vi är tillfredsställande. Vi klargjorde också att vi har en gemensam vision över innehållet i Köpenhamnsöverenskommelsen. Vi har alltså gemensamt förhandlingsmandat när det gäller utsläppsreduktioner på medellång sikt och lång sikt, både för industriländer och för utvecklingsländer.

Miljöministrarna gav också sitt stöd för att inkludera internationell flyg- och sjöfart med minus 10 respektive minus 20 procent till 2020, jämfört med 2005, inom ramen för en överenskommelse. Vidare kom miljöministrarna överens om EU:s syn på hur man bör bekämpa avskogning i utvecklingsländer och hur man skapar en mekanism där verifierade utsläppsminskningar kan räknas industriländer till godo.

Här finns det alltså en god grund för Europeiska rådets diskussioner om förberedelserna för Köpenhamn, även om finansieringsfrågan naturligtvis återstår.

När det gäller de institutionella frågorna ska vi använda mötet till att försöka få klarhet i hur ratificeringen av Lissabonfördraget fortskrider. Som nämnden mycket väl vet har 26 av 27 länder ratificerat fördraget. Sedan vi sågs sist har Irland röstat ja, med besked, och den polske presi-

denten har skrivit under. Nu återstår underskrift av den tjeckiske presidenten.

2009/10:5

23 oktober

Samtidigt har dock 17 senatorer lämnat in en inlägga till den tjeckiska författningsdomstolen för att få prövat om Lissabonfördraget är förenligt med tjeckisk grundlag. Detta ska naturligtvis prövas i lagenlig, god och korrekt ordning med respekt för varje lands institutioner. Författningsdomstolen kommer att behandla ärendet skyndsamt, har de sagt. Den 27 oktober har man en offentlig hearing där bland annat president Klaus medverkar, och kort därefter kommer man att meddela beslut. Vad "kort därefter" betyder i tid vet vi inte riktigt, men det handlar inte om månader eller många veckor utan om dagar eller någon vecka.

Som ni vet har president Klaus ställt upp vissa villkor för att ratificera och skriva under fördraget. Vi har använt en mycket intensiv tid till att försöka få klarhet i villkoren och allt förknippat med detta. Det handlar om stadgan för grundläggande rättigheter, där Storbritannien och Polen har ett undantag. Vad vi vet i dag vill president Klaus ha motsvarande undantag för den tjeckiska republiken.

Vi har goda förhoppningar om att Klaus kommer att skriva under Lissabonfördraget om vi hittar en lösning på dessa frågor. Vi för samtal med såväl den tjeckiska regeringen som alla andra medlemsländer för att se till att alla är involverade och att alla får höras inför detta. Jag vill påminna nämnden – ni vet det naturligtvis, men jag vill ändå få det fört till protokollet – om att ingenting kan göras förrän domstolen har gjort sitt uttalande. Den tjeckiske presidenten är konstitutionellt förhindrad att skriva på så länge domstolen inte har gjort sitt uttalande. Vi vet i dag ännu inte om de kommer att göra ett sådant uttalande före Europeiska rådets möte.

Det finns därför vissa oklarheter än så länge, men, som sagt, vi har en hel vecka på oss. Europeiska rådet ska försöka få fram en bild av läget, och vi ska rapportera för våra medlemsländer de förberedelser som har gjorts för att ikraftträdandet ska ske så smidigt som möjligt. Vi har förberett en lägesrapport som kommer att diskuteras både på måndag och inför Europeiska rådet. Vi kommer att beskriva var vi står i ett antal beslut som rör den praktiska implementeringen av Lissabonfördraget. Det handlar om den europeiska utrikestjänsten, om medbeslutande i parlamentet, budgetförfarandet och hur långt man har hunnit i ett antal mer eller mindre tekniska frågor där vi kommer att lämna en rapport till parlamentet. En hel del av de dokumenten fick nämnden i går kväll.

Om klarhet skapas när det gäller ratifikationsläget kan Europeiska rådet komma att behandla personfrågor, men det är ännu lite för tidigt att uttala sig om det.

De ekonomiska och finansiella frågorna har också en mycket viktig del i det svenska ordförandeskapet. Vi ser vissa tecken på återhämtning av världsekonomin, och det är roligt. Samtidigt är förstås läget mycket osäkert i flera länder, och vi ser en allvarlig situation på arbetsmarknaden med hög arbetslöshet i många länder. Därför kommer Europeiska rådet att diskutera hur vi ska hantera krisens konsekvenser, hur vi bemöter de både kort- och långsiktiga utmaningarna och hur vi ökar arbetskraftsutbytet. Det behövs en hög sysselsättningsnivå för offentliga hållbara finanser, och det här är en förutsättning för ekonomisk tillväxt.

Vi kommer också att diskutera det som finansministrarna har enats om när det gäller exitstrategier. Finansministrarna konstaterade på Ekofin i förrgår att den expansiva politiken kommer att fortsätta, inte minst med tanke på läget på arbetsmarknaden och att man måste börja planera för hur ordningen ska återställas. Därför bör man inleda en diskussion om framtida så kallade exitstrategier utifrån de principer som diskuterades vid informella Ekofin i Göteborg.

Europeiska rådet kommer att notera framsteg som har gjorts i arbetet med att ta fram nya regelverk och ramverk för tillsyn av finansmarknaderna. Man har fattat beslut om att inleda förhandlingar om att inrätta ett europeiskt råd för systemrisker med ansvar för makroekonomisk övervakning och tre europeiska tillsynsmyndigheter för bank, försäkring och värdepappersmarknaden. Här nådde man en bred politisk överenskommelse om inrättandet av makroorganet på Ekofinmötet. I december månad kommer Europeiska rådet att återkomma till frågan om finanstillsyn.

Det kommer vidare att bli en diskussion om energiförsörjningstrygghet. I linje med slutsatserna från förra mötet i juni 2009 ska Europeiska rådet göra en bedömning, en avstämning, av vad som nåtts när det gäller framsteg i infrastruktur, energi, hopkopplingar mellan olika energilösningar och de krismekanismer som vi börjar få på plats. Inte minst efter krisen i Ukraina som drabbade många länder i Öst- och Centraleuropa så hårt i januari har man utvecklat ett antal krismekanismer, early warning systems och så vidare som ska finnas på plats så att vi är bättre förberedda om det skulle ske någonting liknande.

Det kommer också att bli en diskussion om migration. Det blir inga beslut som jag bedömer det utan en lägesrapport från kommissionen om migration i Medelhavsområdet. Rådet fick i juni i uppgift att återkomma till detta. Kommissionen kommer att redogöra för arbetet muntligt. Det är förstås en fråga som kräver många breda lösningar och är mycket svår och komplicerad. Det här ingår också som en punkt i Stockholmsprogrammet. Vi förväntar oss att beslut ska fattas i december. Stockholmsprogrammet är nu i finaliseringsfasen, och migrationsministern kommer att återkomma till nämnden under hösten.

Vi kommer att anta vår Östersjöstrategi. Jag ska gå in på den under nästa punkt eftersom det är en särskild punkt på allmänna rådets möte. Vi kommer att diskutera utrikesförbindelser, inte minst Afghanistan och Pakistan. Det kommer kabinetssekreteraren att återkomma till lite senare. Vid middagen förväntas utrikesministrarna att diskutera EU:s roll som global aktör.

Det här är mycket kort om huvuddelen i slutsatserna. Sedan kan jag återkomma som en särskild punkt till Östersjöfrågorna. Jag svarar naturligtvis på nämndens frågor så här långt.

Anf. 9 CARINA OHLSSON (s):

Fru ordförande! Jag tänkte ställa en fråga om klimatet. Förra veckan hörde vi finansministern och miljöministern. Resultaten stämmer. De ingångar de hade var en optimistisk miljöminister men en ganska pessimistisk finansminister. Då blir resultatet därefter. Jag menar inte att det berodde på att de var pessimistiska eller optimistiska.

Jag skulle vilja höra lite mer om förutsättningarna och vad man lägger upp för strategier. Finansieringsfrågan är definitivt avgörande för att EU ska nå framgång i förhandlingarna med de övriga parterna. Det skulle vara intressant att höra lite mer från statsrådet om detta.

2009/10:5

23 oktober

Anf. 10 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru ordförande! Efter förra mötet hade vi stora förväntningar på Ekofin, och vi har följt detta via medierna och andra kanaler. Man blir lite ledsen när till exempel Tyskland och Polen väljer att inte hjälpa till i förhandlingarna. Miljöministern har varit tydlig med att den interna haveririsk i EU är liten och att det fortfarande finns en stor samsyn. Det dokumentet vi har fått på bordet andas detta.

Under punkten 12 finns en hakparentes. Det dokument jag syftar på är October European Council, Draft Conclusions on Climate Change. Det är ett eget "klimatpapper".

Punkten 12 börjar med "All countries". Under den punkten finns en hakparentes – lite av en sport i EU just nu. Där står "p.m. internal burden sharing". Vi diskuterade lite hastigt före mötet också. Jag undrar om det fortfarande finns röster för att det ska finnas anpassningspengar internt inom EU eller om det rör någonting annat. Vad hänvisar det här till?

Punkten 17 var också intressant. Kan ministern säga något om att Europeiska rådet inbjuder ordförandeskapet att fortsätta att hålla en stark förhandlingsposition genom hela processen? Är det vanligt att man gör en sådan hänvisning till ordförandeskapet? Det är kanske så att vi är lite extra känsliga just nu.

Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag besvarar frågorna i klump eftersom de tangerar varandra.

Först och främst är det naturligtvis vår alldeles bestämda uppfattning att det vore bra om vi kunde nå en lösning på finansieringsfrågan redan nu i oktober, inte bara för att det skulle sortera ut för oss själva utan också för att det skulle sända en viktig signal till de övriga parterna, det vill säga att vi nu har hunnit så här långt och att det är upp till dem att leverera. Det skulle ge lite energi i processen, som nämnden vet inte riktigt går så snabbt och kraftfullt som vi skulle vilja.

Uppmaningen här till ordförandeskapet finns också i alla de kontakter vi har. Det pågår enormt massa förberedande möten – IMF och Barcelona nästa vecka, arbetsgrupper samt bilaterala kontakter fram och tillbaka. Samtidigt har vi tre stora toppmöten framför oss under mycket kort tid med USA, Ryssland och Kina. Där kommer klimatfrågorna att spela en viktig roll på dagordningen. Det är också ett tillfälle för oss att mer enskilt kunna bearbeta de viktiga parterna i klimatfrågan.

Kommissionen har lagt fram ett förslag där man bedömer kostnaden till 100 miljarder euro per år från 2020. Det är oerhört svårt för oss vanliga lekmän att bedöma om detta är en rimlig siffra eller inte. De har i alla fall tagit fram ett förslag att EU ska stå för en viss andel av detta.

Jag bedömer också att risken för totalt haveri inom EU är ganska liten. Man kommer att komma överens, men det är knepigt. Jag knyter an till Carina Ohlssons fråga. Det handlar om fördelningen inom EU. Det ska vara en princip som baseras på dels möjligheten att betala, dels mängden utsläppsätter. I frågan om hur man viktar dessa två kan man

naturligtvis räkna på lite olika sätt. Där är man inte överens ännu. Vi vill gärna att man ska ha samma system för intern bördefördelning inom EU som globalt. Det ska inte vara alltför stora skillnader så att det blir lättare att räkna och jämföra.

Det handlar bland annat om anpassningspengar och övergångstid. Om det görs stora åtaganden gentemot de allra fattigaste länderna i världen – Bangladesh, Bolivia och så vidare ligger i en helt annan kategori än ir-ländarna – menar många av de nya medlemsländerna att de också har stora ekonomiska svårigheter. Även de har drabbats hårt av den ekonomiska krisen och bör därför ha säråtgärder.

Sedan handlar det om huruvida man får ta med sig överblivna utsläppsrätter från Kyotoprotokollet, det vill säga de som inte är använda. Kan de få föra över dem till det nya systemet? Där tycker vi att det ska ske en nollställning, annars blir det plötsligt många utsläppsrätter. Men det finns en del länder som vill göra det. Här finns en diskussion. Båda ledamöterna nämnde två länder, men det är inte bara fråga om dem. Det har också att göra med att det i ett stort land nära oss nyss har varit val, och där finns utgående och inkommande regeringar. De har inte riktigt internt sorterat ut detta ännu, och därför är de ovilliga att tvingas fatta beslut innan de själva i regeringsförhandlingarna enats om den typen av frågor.

Jag hoppas, trots allt, att vi ska nå enighet, kanske inte om varje krona och euro men ändå en viktig principöverenskommelse. Precis som har sagts hade miljöministrarna ett bra möte, men det är i slutändan finansministrarna som ska komma överens. Anders Borg och många likasinnade arbetade hårt för att försöka få en överenskommelse, men det var några länder som inte riktigt var mogna att fatta beslut än utan kände att de eventuella eftergifter och kompromisser som behöver göras i slutändan måste göras av statsministrarna. Så är det ofta i den typen av förhandlingar. Därför kommer detta att vara en av de svåraste nötterna att knäcka på toppmötet. Kanske vi har kommit lite framåt när statsministern möter er på onsdag, men det kommer huvudsakligen att vara toppmötet som tar hand om detta. Vi kommer att diskutera frågan i Luxemburg på måndag, men jag tror inte att vi löser de riktigt stora återstående frågorna då.

Anf. 12 SOFIA ARKELSTEN (m):
Vad hänvisar hakparentesen till?

Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):
Du menar ”internal burden sharing”? Det handlar om den fördelning jag redogjorde för.

Anf. 14 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):
Fru ordförande! Jag vill säga lite grann om Tjeckiens ratificering av Lissabonfördraget. Det är med stor spänning som vi ser fram emot hur domstolen ska hantera detta. Om man är lite konspiratoriskt lagd kan man möjligen tänka sig att president Klaus har gjort detta för att få en tidsförskjutning. Vad finns det för juridisk allmän bedömning i Tjeckien om möjligheten att domstolen över huvud taget accepterar ratificeringen?

Anf. 15 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag tänkte börja med Östersjöstrategin. Det är för lite fokus på miljön och mer på infrastruktur och annat. Miljöfrågorna göms undan. Man säger att klimatförändringen är en av de stora utmaningarna för EU. Samtidigt borde egentligen klimatförändringen vara den största utmaningen när det gäller Östersjön med tanke på att det finns låglänta områden runt Östersjön, inte bara i Skåne utan även i flera av de andra länderna. Därför borde klimatpåverkan få en större del i slutsatserna. Det erkänner man. Sedan betonar man hur viktigt det är och efterlyser särskilt en sammanlänkning av de baltiska energimarknaderna etcetera.

Det blir samma sak som för det mesta. Det handlar mer om energi än om miljö och framtid.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi sparar den diskussionen till nästa punkt som handlar om Östersjön.

Anf. 17 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag har också en fråga om klimatslutsatserna. Vi tycker att man ska ha mycket mer än 30 procent eftersom det inte räcker med 30 procent. Jag förstår att det är omöjligt att förhandla fram en sådan höjning med de andra EU-länderna. Det kan vara svårt med 30 procent. Det är dessutom villkorat av att andra länder går med på det. Vi menar att EU borde kunna ta detta ändå för egen del.

När det gäller fördelningen av det som EU ska göra i landet och där efter utanför undrar jag hur stor del av de 30 procenten som EU menar att man ska minska i EU-länderna och hur mycket man ska minska utanför.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Jag har själv två frågor innan jag ger ordet till EU-ministern.

Den ena gäller migration. Som EU-ministern sade återkommer vi i den frågan inför decembertoppmötet. Jag deltog i en ordförandeskapskonferens om migration alldeles nyligen och påmindes om att det politiska klimatet i den här frågan är lite sådär ur vår utgångspunkt.

Mot den bakgrunden undrar jag om det finns förutsättningar för lite mer positiva skrivningar om nyttan av legal migration i det avsnitt som nu föreligger. Jag vet, som sagt, att det är besvärligt, men jag ber EU-ministern kommentera det. Det är bra att det finns en punkt som tittar framåt i Stockholmsprogrammet; ju mer sådant desto bättre.

Nu är jag på det särskilda papperet om External Action Service. I fet stil på punkt 6 längst ned på första sidan står det att handel och the horizontal development policy stannar hos relevanta kommissionärer och generaldirektorat i motsats till att ligga här.

Det pågår förhandlingar och olika intressen sliter i varandra. Därför undrar jag vad ordet horisontell i det här sammanhanget syftar på och står i motsats till.

Anf. 19 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag börjar med frågan om Tjeckien. Det är en oberoende domstol så det åligger inte politiker att försöka utöva påtryckningar. Bedömningarna bland tjeckiska allmänna debattörer, jurister och andra är att domstolen

kommer att komma fram till att det inte finns några motsättningar mellan den tjeckiska författningen och Lissabonfördraget. Detta har prövats en gång tidigare. Nu gör man en än mer omfattande prövning. Ingenting tyder på att man kommer fram till något annat. Frågan är bara när man gör det. Sedan är det bara presidentens underskrift som saknas.

Jag var i Prag för tio dagar sedan och träffade representanter för de 17 senatorer som i sista stund har lämnat in överklagandet. De leds av senator Oberfalzer som jag hade möjlighet att träffa. Han talade om för mig att han utifrån sin utgångspunkt var pessimistisk om att domstolen skulle ge honom rätt. Han sade också att om domstolen gör den här prövningen kommer man inte att lämna in något ytterligare. Då är det detta som gäller och processen är avslutad. Det upprepade han sedan inför medierna, så jag tror nog att det är så. Tecken tyder på att de inte är 17 längre, och de måste vara 17 för att göra detta. Några har backat.

När den processen väl kommer till stånd tror vi att det blir ett positivt utfall.

Det är just nu svårt nog att få världen att gå med på 20 procent. Det är den brutala sanningen. Man kan tycka att det finns goda vetenskapliga skäl att gå ännu längre i detta skede, men just nu kämpar vi förtvivlat för att få hela världen att inse att det är så.

På tal om president Klaus finns det flera som anser att klimatförändringarna är en bluff. Det gäller dock inte de länder som förhandlar om detta. Det finns en allt större vaksamhet och medvetenhet om hur man själv kommer att drabbas, men 20 procent kommer att bli svårt nog.

EU står fast vid sitt mål. Om det blir en överenskommelse om 20 procent ska vi gå vidare till 30. Där pågår förberedelser för hur det ska gå till. De är inte i det stadiet att man har räknat ut de exakta kvoterna och fördelningen.

Redan i ett tidigare skede fanns det diskussioner om hur mycket man kan använda för att ge hjälp till utvecklingsländer och om man kan tillgodoräkna sig det på kvoten. Det är inte löst ännu. Det är fortfarande föremål för förhandling.

När det gäller migration kan jag bara bekräfta det som ordföranden säger, att klimatet i Europa i dag inte direkt är sådant att man känner att migration och rörlighet från tredjeland är något positivt. Vi försöker vid alla tillfällen lyfta fram att det är positivt att människor kommer, att man måste ha en individuell prövning, att vi på både medellång och lång sikt kommer att behöva arbetskraft till Europa och att det är en viktig del i den demografiska utmaningen.

Både Tobias Billström och alla vi andra som jobbar med detta – det kommer upp i många sammanhang – har den absoluta ambitionen att detta ska framgå mycket klart av Stockholmsprogrammet. Det står inte där ännu. Jag är inte säker på att vi kan skriva in det. Det är väldigt korta slutsatser som egentligen bara handlar om att kommissionen ska återrapportera om Maltaprojektet, om den europeiska asylbyrå och vad man gör i de frågorna.

Jag kan bekräfta ordförandens känsla av att det tyvärr är ganska tuffa stämningar i Europa. Det beklagar jag, men det är ett faktum.

När det gäller den europeiska utrikestjänsten är man nästan i hamn. Tanken är att den europeiska utrikestjänsten ska ta över ett antal tema-

tiska och regionala desk offices. Det handlar om både tematisk och geografisk nedrustning till exempel, liksom FN-relationer och så vidare.

Huvudfrågorna som rör handel, bistånd och utvidgning ska ligga kvar på kommissionen. Detta går lite grann in i varandra framför allt när det gäller handel och bistånd. Utvidgningen är ju nära besläktad med östra partnerskaps- och grannskapspolitiken.

Det vi hoppas kunna göra på Europeiska rådet är att lägga fast ramarna för utrikestjänsten. Detta kommer därefter att ges till den person som utses att vara hög representant. Han eller hon kommer sedan att fylla det med innehåll, konkretisera det och, efter att ha samtalat med Europaparlamentet, presentera det för Europeiska rådet igen. Då slår man fast den mer detaljerade arbetsbeskrivningen och den mer konkreta juridiska statusen på det nya organ som vi skapar. Då blir det troligen lite större klarhet.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför fortsatta förhandlingar i dessa frågor.

Vi går vidare till punkten om EU-strategi för Östersjöområdet. Den är delvis berörd. Här föreligger utkast till slutsatser. De är utsända i utskick 2. Jag kan passa på att nämna att kammaren i går behandlade utrikesutskottets utlåtande nr 5 om just EU:s strategi för Östersjöområdet.

Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Allmänna rådet förväntas anta slutsatserna om en EU-strategi för Östersjöregionen. Det är mycket glädjande för oss. Det är tillsammans med klimatfrågan och den ekonomiska krisen en av de tunga svenska prioriteringarna. Vi är väldigt glada att vi har fått ett så starkt stöd för Östersjöstrategin.

Den här typen av innovativ makroregional strategi stöds inte bara av de åtta berörda länderna utan också av andra EU-länder. Man ser det som ett viktigt arbetssätt, ett viktigt sätt att kunna jobba med makroregioner inom EU och ta itu med de speciella utmaningarna.

I slutsatserna betonar man miljö. I kommissionens förslag, som ligger till grund för detta och där man sade att det skulle vara fyra huvudteman, står miljö först. Vi betonar gärna miljöfrågorna. Som Bodil Ceballos och andra säger är miljösituationen i Östersjön akut. Vi behöver verkligen göra något. Jag är inte säker på att Östersjön är hela lösningen, men den är ett viktigt element i lösningen.

Vi har också de ekonomiska frågorna, tillgängligheten, attraktionskraften och säkerheten – inte minst sjösäkerheten, som också är en miljöfråga.

Det ska fungera praktiskt. Det ska inte bara vara vackra ord och deklarationer. Ansvaret för att detta genomförs ligger hos medlemsstaterna runt Östersjön. Med anledning av det hade vi en konferens i Stadshuset för några veckor sedan där samtliga medlemsstater var representerade. De åtta Östersjöländerna antog en särskild deklaration där man åtog sig att vara pådrivande för det politiska ansvaret.

Det kommer att kräva kontinuitet och samordning. Det är viktigt att man ser till att det rullar på även när Sverige inte är ordförande.

2009/10:5

23 oktober

Genom slutsatserna inrättas ett årligt forum där parter bereds tillfälle att granska och utveckla strategin. Där kommer det också att finnas möjlighet för icke-statliga instanser att vara med. Man kommer att inrätta en särskild högnivågrupp med representanter för alla medlemmar så att det blir insyn och öppenhet, även om det största engagemanget kanske kommer från medlemsländerna.

Det allmänna rådet kommer också att diskutera detta regelbundet. Kommissionen kommer att vara ytterst övervakande. Vi har just fått indikationen att Europaparlamentet kommer att ordna minst en årlig debatt om detta för att sätta press. Det är viktigt.

Slutsatsen säger också att det här är ett bra sätt att jobba inom andra områden inom EU. Det som ligger närmast till hands är Donauregionen. Floden Donau är en viktig transportled och ekonomisk sammanbindning, och miljöproblemen relaterade till trafiken är mycket stora. Man hoppas kunna inspireras och få liknande metoder och strategier som Östersjöstrategin.

Kommissionen kommer att presentera ett förslag till Donaustrategi. Det ungerska ordförandeskapet 2011 kommer att ha den som en av sina viktigaste prioriteringar.

Vi har förberett frågan så noga att jag inte hyser några tvivel om att vi kommer att kunna anta den på Europeiska rådet. Då kan den träda i kraft omedelbart, den 1 november, och man kan sätta i gång med de projekt som finns där. Sverige är i ledningsfunktion för fyra av de 15 prioriteringsområdena. Det gäller bland annat ett antal miljöfarliga ämnen och pilotprojekt på miljöområdet. Vi hoppas att vi kan komma i gång med det så fort som möjligt så att vi mycket snart kan se de första resultaten.

Det finns en mycket stark miljödimension i detta. Det kanske är den viktigaste för Sverige, men det är inte den enda dimensionen. Varje land har naturligtvis sina prioriteringsfrågor och då lyfter man fram det ena och det andra. Det är inget tvivel om, och det har också varit kommissionens avsikt, att miljödimensionen är mycket stark.

Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (c):

Det här är jätteviktigt och det är bra att det rör sig framåt. Det känns konstruktivt. Det är ett realistiskt upplägg som det gäller att göra det mesta möjliga av. Det är ett svenskt initiativ från början. Det är bra att vi kan utnyttja ordförandeskapet till att lyfta fram det på det här sättet.

Det finns nio länder runt Östersjön. Åtta av dem är med i EU. I strategin hittar jag en mening som berör det nionde landet, nämligen sista meningen på sista sidan: Samarbete med intresserade tredjeländer och regionala aktörer välkomnas. Det är väl vad som lite kryptiskt sägs med koppling till Ryssland.

Det är alltså nio länder, och det är viktigt att få med Ryssland i det hela på rätt sätt. Hur är processen tänkt? Hur kan den möjligen kopplas till EU:s Rysslandsamarbete i övrigt? Det är ju ett särskilt område. Det handlar om säkerhet i Östersjön, om miljöfrågor och energifrågor.

Det är jättebra att EU antar den här strategin och att vi samordnar oss. Hur långt har vi kommit när det gäller att också få med Ryssland på detta?

Fru ordförande! Det är mycket värdefullt att detta är på bordet. Vi är mycket glada för det. Det är verkligen ett stort behov.

Det framgår att många projekt står på kö. Det finns 78 projekt som man vill starta. Det är helt klart att kommissionen ska leda och driva det hela och att det ska bli en högnivågrupp. Så långt är det klart.

Det som bekymrar mig är att det står att man ska undvika nya institutioner och i stället ska befintliga organisationer och strukturer tillvaratas. Det låter lite luddigt. Vilka institutioner ska känna ansvar för detta? Är det Miljödepartementet i Sverige? Är det Naturvårdsverket eller är det NGO:er och företag? Vem ska känna sig berörd? Hur är det tänkt? Hur har man funderat?

Det är helt riktigt att Ryssland är en stor och viktig granne till Östersjön, men man är inte medlem i EU. Östersjöstrategin är ju en EU-strategi.

Men vi har hela tiden hållit Ryssland och Moskva informerade om detta ända från de första tankarna. Vi har varit väldigt öppna och förklarat för dem vad det innebär, så att det inte ska upplevas som något hotfullt eller organiserat mot dem.

Det kommer att vara en del projekt inom Östersjöstrategin där Ryssland är med. Det finns en del projekt där till exempel Sankt Petersburg är med som en partner. Inom ramen för den nordliga dimensionen, som är en mer extern dimension kring Östersjön, är den nordliga dimensionens partnerskap för hälsa inblandad i ett av projekten, och där kommer Ryssland att vara ordförande nästa år. De är involverade. Vi har försökt att finna en del mycket konkreta flaggskeppsprojekt där Ryssland kan involveras. De hyser ingen misstro. Det finns inget konstigt där, utan de kommer att involveras.

Vi tror också att vi kan involvera till exempel en del norska fylken i en del av projekten som leds av något EU-land, en kommun och en region. Och till med en organisation kan ju leda projekten.

Så kommer Ryssland in i det hela.

Varje projekt har en koordinator som ansvarar för detta. De rapporterar sedan till varje land som utser en nationell koordinator. De här koordinatorena kommer sedan att träffas i ett årligt forum. Allmänna rådet kommer också att ha en särskild politisk övervakning. Jag sitter just nu i allmänna rådet och ansvarar för Östersjöstrategin. Det är oftast EU-ministrarna eller utrikesministrarna som har hand om detta. Sedan kommer man att ha en högnivågrupp som är politiskt tillsatt som kommer att träffas en gång om året. Kommissionen lägger också en rapport en gång om året eller vartannat år för att utvärdera detta.

Vi tror att det är ett sätt att hålla administrationen nere på ett minimum. Syftet med detta är inte att bygga upp byråkratier och institutioner som ska ha administration och annat. Tanken är att identifiera och jobba väldigt nära de instanser som berörs av de här projekten. Sedan rapporteras det upp, och det sker en årlig granskning och ett erfarenhetsutbyte. Vi ska inte bygga upp stora byråkratier, för då förlorar man lite grann syftet att bygga egna miniorganisationer inom EU. Vi tror att det är kontraproduktivt. Det handlar om att ha detta öppet, fullt av insyn och med en

minimal administration som ändå är tillräckligt stor för att se till att det fungerar.

Den polska regeringen, som kommer att vara ordförande hösten 2012, sagt att de kommer att ha som första prioritering för sitt ordförandeskap att utvärdera detta och se hur vi kan gå vidare. Då kan man säkert se vad som har hänt under de här åren och möjligen se om man behöver gå vidare. Vi börjar med denna mycket försiktiga ansats, för vi tror faktiskt inte att det behövs några byråkratier. Jag tror att det också skulle väcka stor misstro i den övriga EU-kretsen om vi byggde upp det.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar med att jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Punkt 6 handlar om övriga allmänna frågor. Jag har inga sådana noterade. Har EU-ministern några sådana?

Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Under övriga frågor kommer utrikesminister Carl Bildt att redogöra för några olika initiativ som ordförandeskapet har tagit inom det utrikespolitiska området för att ta klimatfrågan framåt. Vi har bland annat sänt démarcher till ett mycket stort antal länder, och det har hållits ett antal seminarier och konferenser. Han kommer mycket kort att redogöra för detta. Jag vill bara att nämnden ska veta att det också står på dagordningen.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Detta om rådsagendan.

Anf. 28 BÖRJE VESTLUND (s):

Det är en fråga som jag har ställt till EU-ministern ett antal gånger. Jag vet att vi är överens i sak. Jag förstår att den inte kan komma upp på det här allmänna rådet, men det är en fråga som bland annat handlar om Litauens konstiga lagstiftning om HBT-personer. Det handlar om hur vi inte bara reagerar när saker händer utan framför allt hur vi agerar framåt så att vi inte behöver se fler Litauen eller fler prideparader som ställs in på grund av konstig lagstiftning. Kommer EU-ministern att ta upp detta, förslagsvis på nästa allmänna råd, för att föra frågan lite grann framåt och få en diskussion?

Det handlar om att man inte bara ska reagera när saker och ting händer utan att man också ser till att de här konstigheterna inte sker så att EU:s domstol inte behöver gå in och reglera konstiga lagstiftningar i EU-länderna. Jag skulle uppskatta om det kunde komma upp på allmänna rådet, men jag förstår att det inte gör det den här gången.

Anf. 29 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Vi har haft samtal om detta förut. Vi är helt överens. Det som har hänt den senaste tiden är bland annat att det hölls en mycket lång och omfattande debatt i Europaparlamentet om den här frågan. Där var kommissionen kristallklar med att det fanns lagar och EU-regler som skulle följas och om detta skulle gå igenom i det litauiska fallet skulle det vara

ett brott mot EU:s värderingar och EU:s lagstiftning, och då skulle åtgärder vidtas. Det var den ena frågan.

För det andra kommer den arbetsgrupp i Litauen som självaste presidenten tillsatte för att se över lagstiftningen – hon är ju skarpt kritisk till det – att bli färdig vilken dag som helst. Jag har inget datum ännu, men det skulle ske precis i månadsskiftet oktober/november. När vi har tittat på detta är det inte alls omöjligt att jag kan ha kontakt med min kollega när vi träffas. Vi ses ju regelbundet också inom ramen för nordiskt-baltiskt samarbete.

Det tredje som pågår är mycket intensiva förberedelser för att försöka få EU:s diskrimineringsdirektiv på plats. Det är knepigt och svårt, men målet är att vi ska kunna fatta ett sådant beslut innan årets utgång.

För det fjärde kommer det att hållas European Equality Days, en konferens, i mitten på november som statsrådet Sabuni leder. Där kommer HBT-frågor också att tas upp. Det händer en hel del, och vi får säkert anledning att återkomma till detta.

Fru ordförande! Kabinettssekreteraren påminner om att det också kommer att tas upp en diskussion om Albanien under övrigt. Den kan han kanske återkomma till senare.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Ja, den finns med under de övriga externa frågorna. Moldavien och Albanien står på vår lista.

Då är vi klara med det allmänna rådet och tackar för svaret på de här övriga frågorna av stort intresse.

Vi är klara med EU-ministern för i dag och tackar henne och hennes medarbetare så mycket och önskar trevlig helg och lycka till på rådet.

Vi går vidare till punkterna om de yttre förbindelserna. Den första, punkt 2, handlar om Afghanistan och Pakistan. För att vi ska utgå från samma punkter ska jag anmäla att nämnden senast behandlade den här frågan den 11 september då det fanns stöd för regeringens då angivna förhandlingsupplägg i frågan. Det finns underlag utsänt i den blå mappen, dels i form av hemligstämplade slutsatsutkast, dels i form av två rapporter, en om Afghanistan och en om Pakistan, som – och det vill jag påpeka för det har det kommit frågor om – inte är hemligstämplade. De ligger i den blå mappen av praktiska skäl. Eftersom frågan har kommit upp bör det påpekas att de inte är hemligstämplade.

Sedan kan jag bara säga, och det kommer kabinettssekreteraren säkert att återkomma till, att eftersom den här frågan onekligen har rörligt innehåll och det är Coreper på måndag finns det större risk än normalt för eventuellt skriftligt samråd när frågan tar fastare form efter helgen. Det får vi säkert höra mer om alldeles strax.

Anf. 31 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Fru ordförande! Som nämndes är detta en diskussions- och besluts-punkt. Rådet väntas följa upp utvecklingen i Afghanistan när det gäller valet och utmaningarna inför en andra valomgång – den har spikats till den 7 november – sedan det visat sig att ingen av kandidaterna kommit över 50-procentsstrecket.

Ministrarna förväntas också diskutera vad detta innebär på längre sikt och hur EU och det internationella samfundet ska engagera och påverka

2009/10:5

23 oktober

en nyvald regering i fråga om prioriteringar och reformer och ifall bris-terna vid valet ska kunna avhjälpas inför nästa års parlamentsval. EU syftar till att så snart en ny regering bildats se hur denna regering bildar någon form av politisk/social kontakt med sina väljare och hur det inter-nationella samfundet kan backa upp en sådan politisk/social kontakt. Det har diskuterats någon form av internationell konferens som skulle kunna ge det ackompanjerande stödet.

Vidare avser rådet att anta en handlingsplan för förstärkt EU-engagemang i Afghanistan och Pakistan. Det är i enlighet med det uppdrag som rådet gav rådssekretariatet och kommissionen vid mötet den 15 juni. Den har naturligtvis utarbetats i mycket nära samråd med och under ledning av ordförandeskapet.

Vi har strävat efter att ha en så handlingsorienterad och konkret handlingsplan som möjligt med en tydlig färdplan och vägkarta för genomförandet och hållplatser och kontrollstationer för återrapportering. Ministrarna väntas också diskutera hur planen kan användas i dialogen mellan länderna och det internationella samfundet.

Som fru ordförande sade är rådsslutsatserna fortfarande under beredning. Det är framför allt genomförandet som ännu är en utestående fråga.

I det sammanhanget ska jag kanske också göra lite reklam för ett underlag som ministrarna kommer att ha. Det är en blåbok om det samlade EU-biståndet och stödet till Afghanistan. Där har man försökt sammanfatta EU:s, det vill säga kommissionens, stödarbete och biståndsarbete och medlemsstaternas enskilda, bilaterala samarbete. Då kommer man upp till ca 1 miljard euro om året. Där beskrivs ganska ordentligt vilka olika former av stödsatser som EU tillsammans genomför i Afghanis-tan. Det är första gången ett sådant papper produceras.

Genom slutsatserna ska det här programmet Förstärkt EU-engagemang antas. Slutsatserna upprepar vår avsikt att långsiktigt bidra till stabilitet, gott samhällsstyre och utveckling. Behovet av ökade, mer samordnade insatser understryks. Vi menar att fokus nu ska ligga på att stödja ett starkare afghanskt politiskt ansvar. Avseende Afghanistan anges också särskilt det civila kapacitetsbyggandet. EU:s polisinsats Eupol bör stärkas. Rättsområdet samt utveckling av jordbruket och landsbygdsutveckling är det vi satsar på för att få i gång tillväxt. Det är de prioriterade områdena.

Det är en regional ansats. Det är Afghanistan/Pakistan, för de två konflikthärdarna är ju nära sammanknutna. Det konstateras att goda grannlandsrelationer är betydelsefulla, och det vill vi stödja. Vi har också för avsikt att fördjupa relationen med Pakistan och verka för ett starkt handelsutbyte. På sikt kan vi tala om ett frihandelsavtal, liksom samarbete om kontraterrorism och icke-spridning. Dessutom handlar det om att stödja utvecklingen av demokratiska institutioner, bland annat inom säkerhetssektorn. Slutsatserna förutser en implementeringsplan som utarbetas under 2009, och rådet ska hållas löpande informerat om genomförandet.

Det är grundvalen för den diskussionen. Det som sammanfattningsvis kanske bör lyftas fram och understrykas är EU:s avsikt att fördjupa sitt engagemang, satsa på den civila kapacitetsutbyggnaden i Afghanistan och stödja FN. Stödet till FN kan inte nog understrykas som betydelse-

fullt. Hela arbetet att få tillbaka någon form av normalisering i Afghanistan bygger ju på ett starkt FN-engagemang.

Det som ligger närmast i blickfånget politiskt är naturligtvis den andra valomgången den 7 november. Jag ska dock påpeka att vi förstår att det samtidigt pågår diskussioner mellan kandidaterna. Det finns ett alternativ, men jag tror inte att man ska hålla det för särskilt sannolikt, att de skulle vilja göra upp om någon form av samlingsregering innan dess. Jag tror snarare att det lutar åt att en andra valomgång kommer att genomföras planenligt den 7 november. En särskild utmaning för EU är att omgruppera sin valobservatörsmission och se till att den verkar så effektivt som möjligt givet omständigheterna i det nya afghanska valet.

Jag tror att man också måste konstatera att de oberoende valorganen, valkommissionen och klagomålskommissionen, har varit med och gjort ett arbete som har inneburit att man har kunnat justera och korrigera det tämligen omfattande valfusk och de oegentligheter som kunde märkas under den första valomgången.

Någonting som också kommer fram i slutsatserna är att man trots allt måste välkomna att valprocessen har kunnat genomföras och att institutionerna själva har velat styra upp och korrigera sådant som uppenbarligen har varit felaktigt.

Jag stannar där vad gäller Afghanistanomgången.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Som ni hörde gjorde kabinetssekreteraren ”reklam” för blåböckerna. Det var dem jag refererade till i början. De är alltså inte hemligstämplade. De ligger i mappen av tekniska skäl, men det går utmärkt att ta ut dem. Det har jag gjort. Vi beklagar eventuella missförstånd kring detta.

Jag vill också påminna nämnden om att försöka hålla isär inrikesdebatten och EU-frågan. Det är jättesvårt, särskilt under ett svenskt EU-ordförandeskap. Det vi förhåller oss till nu är EU-rådet. Jag inser svårigheterna och att de här sakerna naturligtvis hör ihop. Men jag säger det nu, och så har vi en bra debatt sedan.

Anf. 33 URBAN AHLIN (s):

Får jag be om ordförandens förklaring till vad som menas med ”inrikesdebatt”? Har vi börjat debatten om ärendet?

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Nej, men på förekommen anledning påminner jag om att det är rådsfrågorna vi tar upp i nämnden. Ibland blandas andra frågor, till exempel svenska riksdagsbeslut, in i debatten. Jag inser att de flyter ihop. Det var bara det jag ville säga. Nu pratar vi om rådsfrågan.

Anf. 35 URBAN AHLIN (s):

Det är utmärkt att ordförandeskapet har drivit frågan om att ta fram en EU-strategi när det gäller Afghanistan och Pakistan. Det finns dock några delar som jag tycker är för kort komna och där det svenska ordförandeskapet borde ha drivit ett betydligt hårdare arbete. Jag återkommer till det.

2009/10:5

23 oktober

Det första jag vill säga om det blå häftet är att jag tycker att det är synd att vi har de helt öppna källorna, som finns på Internet. Jag vet inte riktigt vad det bidrar till i EU-nämnden att veta att Grekland bidragit med 2 000 euro år 2000 för att bygga ett badrum för kvinnor. Det "blurrar" bara till det för oss ledamöter att behöva titta i en sådan här jättemapp, när vi har väldigt lite tid att läsa det. I fortsättningen tycker jag nog att det är de hemliga handlingarna vi ska ha i de blå häften. Det andra ska ligga utanför. Nu har jag sagt det.

Det finns en del områden i strategin som jag tycker att den svenska regeringen behöver driva lite längre framåt. Jag kommer att fokusera på de frågorna och se om det finns någon möjlighet att få EU att gå längre fram.

Alla känner till hur situationen ser ut i Afghanistan. Det är väldigt svårt. Det är ett avgörande läge vad gäller om landet kommer att kastas in i en mycket svårare situation där talibaner kanske tar över eller inbördeskrig kommer att bryta ut. Det är viktigt att regeringen får ordning på sig själv och kan leda landet samt att vi får bort korruption och annat. Man kan väl se valet den 7 november som något slags nystart.

Låt mig gå till det som finns i texten. Det står till exempel på ett ställe att EU vill fortsätta att vara "at the forefront of the election process". Jag kan säga efter att ha varit i Afghanistan – jag kom hem i går efter att ha varit i både Kabul och Mazar-e Sharif och träffat mängder av folk – att EU är fullständigt frånvarande i den "election process" och den diskussion som sker nu. Det är ganska uppenbart om man följer internationell rapportering och inte är i Kabul. När man är i Kabul ser man Kouchner, Brown och andra europeiska ledare som uttalar sig och protesterar mot Karzai. Men det är inte EU som gör det. Det svenska ordförandeskapet och utrikesminister Carl Bildt är totalt frånvarande i den diskussionen, kan jag säga. Det gäller alla ministerier och alla de möten jag hade. Jag tycker att det är att blåsa upp sig lite väl mycket att säga att vi "remain at the forefront of the election process". EU har varit fantastiskt osynligt – tyvärr, vill jag säga. Det är den första frågan till Belfrage. Har det skett något slags EU-koordinering av hur man ska sätta press på Karzai, eftersom Bildt och det svenska ordförandeskapet har varit helt frånvarande?

Längre ned kommer "antikorruption". Det är naturligtvis så att den här strategin måste hantera två saker: biståndsinsatserna som EU gör och stödet till den afghanska regeringen för att bli legitim och få stöd från befolkningen. Jag är förvånad över att de krav som finns på den afghanska regeringen är så väldigt tama. Det står att EU ska stödja kapacitet, uppbyggnad och så vidare. Men det står i praktiken ingenstans att den afghanska regeringen måste få ordning på sitt eget torp, slå ned på korruption och jobba aktivt i den riktningen.

Till och med under punkt 34, när det kommer till human rights, säger EU, bara som ett exempel, att vi vill fortsätta att ge stöd till det afghanska civila samhället för att de är bättre placerade att "lobby the Afghan government on democracy and human rights". Menar verkligen EU vad vi skriver där? Skulle de civila organisationerna vara bättre på att lobba än EU för att sätta press på den afghanska regeringen att skärpa sig när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter? Är det samma inställning man har när det gäller antikorruption? Jag saknar de texterna

här. Det borde vara ett tydligt besked i en strategi att vi har krav också på den afghanska regeringen.

Den andra delen är vad EU kan göra självt. Jag har rest runt och träffat biståndsorganisationerna och alla de olika EU-representanter som finns i Kabul och Mazar-e Sharif-området. Det är ingen tvekan om att här springer alla EU-länder omkring och viftar med sina egna flaggor och gör egna biståndsinsatser. Det måste vi sluta med om vi ska lämna över detta till afghanerna. Vi vill ju ha en afghanledd utveckling. Vägen ut ur Afghanistan är att se till att det finns stöd där.

Jag funderar på punkt 42, där det står att vi ska försöka ha det här koordinerat med den afghanska utvecklingsstrategin och den afghanska regeringens nationella program. Så kommer en sista mening som för mig är obegriplig: "In this respect the EU will actively consider continuing its direct support to the activities of EU and PRT's as regards civilian assistance in the provinces." Hur ska jag läsa det? Borde inte strategin tydligt markera att det får vara slut på nationellt flaggviftande? Vi måste se till att samordna våra insatser. Som jag läser den meningen står det att vi ska "consider". Men jag vet inte vad man ska "consider" – att fortsätta som man gör i dag eller att sluta med det och se till att det blir afghanskägt?

Jag har alltså de två frågorna först: den ena om starkare krav på den afghanska regeringen och varför det här saknas, den andra om starkare krav på EU-länderna att sluta med den nationella flaggviftningen. Annars kommer vi inte att nå framåt. Får vi inga bra svar av regeringen om varför man inte nått längre kommer vi att anmäla avvikande mening i dessa delar för den här strategin.

Anf. 36 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag känner inte igen den bild som Urban Ahlin ger vad gäller EU:s engagemang och att EU skulle vara frånvarande. Det ser jag bara inte. Precis som Urban Ahlin var inne på har europeiska tjänstemän, politiker och statsmän avlöst varandra samlat. Ibland är det den ene, ibland den andre. Vår egen utrikesminister har varit där tre gånger i år, senast nu i månadsskiftet augusti/september i egenskap av EU-ordförande.

Vi har tagit initiativet till att göra en samlad EU-strategi. Jag är glad att Urban Ahlin tyckte att det var ett bra initiativ. Vi har velat visa hur EU tillsammans gör olika insatser som jackar in i varandra. Det kan avläsas och illustreras i den här blåboken.

Vi har en EU-representant. Vi har till och med två, en för medlemsstaterna – Ettore Sequi, en italienare – och kommissionens representant. För att öka vår EU-effektivitet har vi också nu kommit fram till – det finns EU-beslut – att vi ska ha en dubbelhattad, gemensam EU-representant för att ytterligare höja vår profil. Det passar för övrigt in i det som blir den gemensamma utrikestjänsten, alltså att EU ska kunna höja sin profil där.

Vi har också en valmission som har gjort utomordentliga insatser. Jag känner absolut inte igen bilden av att EU skulle vara frånvarande i valprocessen. Tvärtom har vi genom vår mycket aktiva och intensiva bearbetning i politisk mening – väldigt mycket naturligtvis underhand, inte allting syns i rubrikerna – verkat för att valprocessen ska äga rum och försökt ge "kredibilitet" och legitimitet åt valprocessen. Det är väldigt

2009/10:5

23 oktober

viktigt med både IEC och ECC; det har varit en hörnpelare i EU-politiken att stärka deras möjligheter att bedriva valprocessen.

Tama krav? Det är en definitionsfråga, skulle jag vilja säga. Jag tror att EU är utomordentligt tydligt. Det började redan vid Bonnprocessen. En del framförs mer öppet och offentligt, annat mer i form av politisk dialog med regeringen i fråga. Men det kan inte råda något som helst tvivel om att EU är utomordentligt angeläget om samhällsstyrning, human rights, demokratiutveckling och förstärkningar av de lokala och subregionala instanserna. Det framgår väldigt tydligt. Det är en röd tråd i hela EU-slutsatserna som här kommer.

Inte bara i Afghanistan utan rent generellt är det på det sättet när det gäller biståndsinsatserna – det är Urban Ahlins andra fråga – att man i alla mottagarländer har både EU-insatser och medlemsstatsinsatser. Här gör vi ett försök att se över detta och ta ett samlat grepp. Men vi kommer aldrig att kunna komma ifrån vare sig i Afghanistan eller i några andra mottagarländer på andra kontinenter att medlemsstaterna också kommer att fortsätta med sina egna bilaterala insatser.

Sedan kan jag helt hålla med Urban Ahlin om att det är oerhört betydelsefullt att det här är väl samordnat. Det driver vi aktivt. Vi ingår allihop i det som kallas för Joint Coordination and Monitoring Board, JCMB. Norden har en plats. Den innehas just nu av Sverige. Det är ett av FN lett samordningsarbete för att få alla givare att koordinera sina insatser.

Anf. 37 URBAN AHLIN (s):

Det finns ingenting i den här texten som handlar om att vi ställer krav på den afghanska regeringen. Texterna handlar hela tiden om att EU ska stödja den afghanska regeringen i arbetet med att förhindra korruption, få en bättre styrning, se till att ledarskapet går ut lokalt och så vidare. Men det är just de texterna som jag tycker är felaktiga. Det borde stå att EU ställer krav på den afghanska regeringen att arbeta för att ta bort korruption. Här handlar det bara om att EU ska stödja den afghanska regeringen. Vi måste våga inse i ett sådant här dokument att den afghanska regeringen och styrelseskicket som det är i dag är ett problem, eftersom det är så oerhört korrumpert. Då borde vi ställa krav på den afghanska regeringen att åtgärda det och sedan stödja arbetet med att implementera det. Detta tycker jag är fel fokus. Det svar som kabinetssekreteraren ger är inte tillräckligt bra för att vi ska stödja den delen.

När det gäller biståndsinsatserna är det naturligtvis på det sättet att vi kommer att fortsätta att ha bilateralt stöd. Men förhoppningsvis inser i alla fall de flesta EU-länder att det vore viktigt att göra detta ihop med den afghanska regeringen, så att det blir afghanägt. Det handlar om att människorna i Afghanistan måste känna att den afghanska regeringen klarar av att leverera och att det är de som styr processen.

Men min fråga handlade direkt om 42:an, där det står om våra PRT:n. Jag tror att det är ett oerhört misstag om den texten betyder att det är okej om vi samordnar oss på alla andra områden, men när det gäller våra egna europeiska PRT:n vill de respektive länderna fortsätta med sina flaggviftningsprojekt. Jag tror inte alls att det är rätt utveckling. Jag fick inget svar från kabinetssekreteraren om hur den meningen ska utläsas. Jag kan

inte riktigt fatta det, kan jag säga, när det gäller punkt 42. Jag tror att det är oerhört väsentligt.

Det gläder mig att höra kabinetssekreteraren säga att EU har varit väldigt aktivt i valprocessen. Jag kan bara notera att ingen har sett någonting från Carl Bildt och det svenska ordförandeskapet eller något slags sammanhållen EU-strategi i de samtal som har förts med Karzai. Där har det varit Brown som har ringt. Den franske utrikesministern har varit där och gjort stora utspel och synts i medierna i de här frågorna. I det här avseendet har det inte funnits någon EU-politik. I alla fall har det inte synts i rubrikerna, och inget i texterna heller. Men det vore kul att få höra något mer om detta.

Det sista jag vill säga – jag vill ha svar på 42:an innan vi slutar den här diskussionen – är att det är ett oerhört svårt läge just nu. Jag kände att det är risk för ökad etnisk splittring i Afghanistan efter det här valet. De parlamentariker och ministrar jag pratade med uttryckte sig inte i några afghanska enighetstermer, utan man påtalade mer hur många procent av regeringsadministrationens personal som egentligen är tadjiker och pashtuner och att valet den 7 november verkligen ska avgöra om pashtunerna är i majoritet i landet eller inte. Man har inte haft någon folkräkning. Ingen vet hur många de egentligen är. Det är viktigt att man också betonar i det här dokumentet – och det saknas – att det är viktigt med afghansk enighet och enhet och att vi måste göra allt för att se till att inte den etniska splittringen ökar. Det finns stor risk för det. Jag förstår att regeringen vill jobba med det. Vi har ingen avvikande mening där, men det är synd att det inte syns tydligare i det här dokumentet.

Anf. 38 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE (s):

Till att börja med har den europeiska valobservatörsmissionen varit så aktiv och så kritisk att det till och med föranledde en lång rad uttalanden från den afghanska regeringen. Vi har sett hur spänningen har funnits. EOM har stått upp för de betydelsefulla demokratiska kraven. Detta har inneburit ett klart spänningsförhållande mellan EOM och president Karzai. Ett antal uttalanden kanske jag kan se till att också Urban Ahlin får del av. Det är det ena jag vill säga.

Sedan skulle jag vilja säga något när det gäller kritik och krav. Vi kan slänga olika punkter på varandra. Jag ska be att få läsa punkt 3.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Är det det kortare eller det längre papperet? Jag utgår från att det är det längre om strengthening EU action.

Anf. 40 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Just det – det är det längre. Det står så här: "The situation in Afghanistan is deteriorating. We are not only faced with the critical security situation." Sedan kommer det: "Progress and political reform, governance and state building is too slow and in some parts of the country almost non-existent. In the absence of good governance, access to basic services, adequate justice and rule of law the combined international Afghan security air force will not produce the necessary political stability needed for secure and prosperous development."

2009/10:5

23 oktober

Jag skulle också vilja hänvisa till de slutsatser som utrikesministrarna förväntas anta där kraven återigen ställs väldigt tydligt. Jag tror att vi är helt sams om detta; kravbilden finns där och det är viktigt att vi driver dessa krav eftersom de är en förutsättning för utvecklingen i Afghanistan.

När det gäller punkt 42 handlar det om kommissionens stöd till PRT. Jag ska be Björn Lyrvall utveckla detta. Han kan säga något ytterligare om det.

Anf. 41 Utrikesrådet BJÖRN LYRVALL:

Fru ordförande! Jag ska kort bara notera att den sista meningen syftar på det ännu så länge relativt begränsade stöd som kommissionen lite grann i ett experimentsyfte tog fram för att ge till europeiska PRT. Jag tror att man kan se det som ett halvt åtagande från kommissionens sida att fortsätta med den typen av stöd när vi nu tar strategiarbetet vidare för implementering.

Anf. 42 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru ordförande! Jag tycker att det var positivt att få ta del av blåböckerna. Eftersom jag i mitt vanliga utskott jobbar med helt andra frågor är det här ett bra sätt att få information. Det är också ett sätt att visa att det blir en viss utvärdering och uppföljning.

Om man tittar på det som rör Afghanistan ser man att den svenska strategin för utrikespolitiken beskrivs väldigt bra. Vi har också en strategi att vi ska lyfta SRHR-frågor, alltså sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, i alla möjliga sammanhang där vi kan. Det är en allmän svensk inställning. Bland andra Hans Linde och jag var på samma debatt i går om mödradödlighet och millenniemål fem.

Jag tyckte att det var intressant att höra att Urban Ahlin valde att ta upp detta att man bygger badrum för kvinnor och lägger pengar på det som ett exempel på sådant som han tycker är ointressant. Det är ju en jätteviktig säkerhetsfråga, som faktiskt är direkt kopplad till SRHR-frågor.

Vi ser också att länder som Litauen och Polen finns här och gör egna nationella saker. Litauen tar upp ordet demokrati. Polen tar upp ordet hälsa. Vi har fått tydligt beskrivet att man tycker att det är bra att EU har ett samlat grepp, är väl samordnat och så vidare.

Sverige har en stor möjlighet att driva på EU i en bra riktning. Jag vill därför fråga: Hur gör vi? Hur får vi in SRHR-frågorna i detta?

Anf. 43 HANS LINDE (v):

Det är ett oerhört omfattande material vi har fått till dagens EU-nämndsmöte. I den här typen av underlag brukar djävulen sitta i detaljerna, så det känns som att man får lämna en inledande brasklapp när man försöker ta ställning till detta.

Jag delar Urban Ahlins invändningar när det gäller avsaknad av krav på den afghanska regeringen. Vad jag har kunnat se i de övriga delarna av rådsslutsatserna är våra invändningar från Vänsterpartiet inte så pass stora att vi kommer att anmäla avvikande mening.

Den stora brasklappen när det gäller den höjda ambitionsnivån för civila insatser handlar om finansieringsfrågan. Vi vet att för varje krona som EU lägger i dag på civila insatser i Afghanistan lägger medlemslän-

derna fem kronor på de militära insatserna. Det är så klart välkommet att man kommer till rätta med den här oerhört skeva fördelningen mellan civila och militära insatser.

Problemet i dokumentet är att finansieringsfrågan är oklar. I det kortare papper vi har fått säger man att man ska återkomma med förslag om hur finansieringen ska komma till stånd. Det känns märkligt att man skiljer på de två frågorna. Detta är alltså den stora brasklappen när det gäller det här dokumentet.

Kommer detta att bli bara ännu en pappersprodukt, eller kommer det verkligen att komma till ytterligare nya resurser för att man ska kunna genomföra de nya åtgärderna på den civila sidan?

Anf. 44 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

När det gäller SRHR-frågorna har naturligtvis alla stater som medverkar resolutionerna 1325 och 1820 fullt klara för sig. För att något föregripa den diskussion som vi säkert så småningom kommer att föra i det sammansatta försvars- och utrikesutskottet om den svenska propositionen om Afghanistan kan jag säga att det tydligt står där att vi driver dessa frågor. Det finns genderrådgivare och 1325-rådgivare med i den svenska insatsen. Även andra har en likartad syn. Det är viktigt att den frågan lyfts fram.

Jag kan hålla med Hans Linde om att finansieringsinsatsen är betydelsefull. Det är där tyngden och genomförandet kommer att finnas. Kommissionen har just fått i uppdrag att se över finansieringsinsatsen tillsammans med rådet och medlemsstaterna. Det står i slutsatstexten att kommissionen och rådssekretariatet ombes komma tillbaka till rådet med ett förslag på hur finansieringsfrågan ska lösas före årsskiftet.

Anf. 45 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag var här tidigt i dag för att kunna läsa slutsatserna eftersom jag visste att de skulle komma. Men vi blev inte insläppta. Slutsatserna är långa, och det är svårt att sitta och läsa dem samtidigt som man ska lyssna på mötet.

Men jag försöker hitta något utifrån det som Urban Ahlin tar upp om bland annat punkt 42 och det som har sagts om att man ställer krav på den afghanska regeringen. Det enda jag hittar i själva slutsatstexten är punkt 5 – att det krävs ett effektivt ledarskap från den afghanska regeringen. Står detta någon annanstans, och finns det i handlingsplanen?

Under punkt 9 står det att handlingsplanen måste implementeras utan dröjsmål. Slutsatserna hänvisar direkt till handlingsplanen. Finns det då ingenting i handlingsplanen som kräver att den afghanska ...

Anf. 46 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Det var punkt 3 i handlingsplanen som jag läste upp.

Anf. 47 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag tror ändå att jag ansluter mig i den delen, precis som Hans Linde.

2009/10:5
23 oktober

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Det finns två Draft Conclusions – dels den korta med nio punkter, dels Strengthening EU Action in Afghanistan and Pakistan. Det är den senare som det oftast refereras till här i debatten. Den är mer konkret.

Anf. 49 BODIL CEBALLOS (mp):

Det var det jag försökte göra; jag försökte tala om vilket som är vilket. I slutsatserna är det punkterna 5 och 9 som är intressanta, och sedan kopplingen till handlingsplanen. Men jag tycker inte att det är så tydligt i punkt 3. Jag ansluter mig till Urban Ahlins avvikande mening i den delen.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara påpeka att vi hade beredningsgrupp i morse kl. 8.30. Den är till för en person i varje parti – normalt sett gruppledaren. Då är dörren stängd.

Däremot fanns även den här veckans slutsatsutkast att läsa på kansliet från och med torsdag eftermiddag för alla nämndens ledamöter. Jag beklagar om detta ställde till det hela i morse, men jag vill säga det så att det även i protokollet framgår att vi följer gängse rutiner. Materialet har funnits tillgängligt. Detta har även meddelats per mejl.

Anf. 51 URBAN AHLIN (s):

Anledningen till att jag tog upp det badrum för 2 000 euro som byggdes år 2000 av den grekiska regeringen var inte alls att jag på något sätt inte tycker att SRHR-frågorna är viktiga. Det har säkert haft oerhört stor betydelse för SRHR-arbetet att detta badrum etablerades.

Det handlade i stället om att det är onödigt att ha så mycket informationsmaterial som redan finns i öppna källor i våra blå häften. Det gör det nämligen svårt för oss ledamöter att på kort tid tillägna oss all den materialen. Det var det jag sade. Sådana öppna grejer behöver ligga utanför det blå häftet. Det som ska finnas i det blå häftet är det som är hemligstämpelat och som vi behöver veta är just hemligstämpelat.

Det är någonting som presidiet och ordföranden behöver ta sig en funderare på i fortsättningen så att vi vet vad som finns i dokumenten.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Det var också därför jag kommenterade det inledningsvis, som Urban Ahlin säkert hörde.

Anf. 53 URBAN AHLIN (s):

Om jag får tala till punkt någon gång för ordföranden vill jag säga att jag inte har en aning om detta när jag kommer hit, tar det blå häftet och börjar läsa. Det är först när jag ser att det står på en sida att det här finns i öppna källor och att det gick att läsa på hemsidan redan 2008 som jag förstår det. Hur ska jag kunna veta vad som är hemligt och vad som inte är hemligt? I början trodde jag att de här texterna faktiskt ingick i den strategi som vi ska behandla. I fortsättningen behöver presidiet ta sig en ordentlig funderare på detta.

Kvinna till Kvinna har också gjort en fin genomgång av vilka som prioriterar SRHR-arbete. Det kan vara värt att läsa den rapporten.

När Frank Belfrage och Björn Lyrvall förklarar vad PRT handlar om blir saken tyvärr ännu värre. Då är det helt enkelt så att EU-länderna kräver att EU-kommissionen ska ge mer bistånd direkt till de olika PRT så att EU:s länder känner: Så skönt – nu får vi hjälp med att bygga upp det här! Det är inte så vi ska hantera biståndet i Afghanistan. Det ska naturligtvis spridas där det gör mest nytta utan att vi fokuserar på vilket PRT våra olika medlemsländer är med i.

Efter att ha fått den förklaringen är det fullständigt solklart att vi behöver anmäla avvikande mening när det gäller den delen. Jag tror att regeringen behöver kämpa hårdare för att få till andra skrivningar.

Även i punkt 3 som Belfrage läser upp är det inte implicit den afghanska regeringen som kritiseras. Där beskrivs bara ett faktiskt skeende. Jag har svårt att förstå varför vi inte vågar klara ut att det ska riktas också en kritik mot den afghanska regeringen.

I dessa två delar anmäler vi socialdemokrater avvikande mening.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 55 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vi läser uppenbarligen texterna lite olika. Om man tittar på dokumentet Strengthening EU Action in Afghanistan and Pakistan och börjar med punkt 1 tycker jag fortfarande att det är mycket tydligt. På rad tre står det: "To this end it will take a responsive and responsible Afghan government." I punkt 3 beskrivs sedan de brister som finns och som måste åtgärdas.

Detta kan inte riktas till annat än till regeringen när man talar om politisk reform, governance och state building. Det finns ingen annan adressat än regeringen. Det är samma sak när det talas om rättssäkerheten och rättsväsendet.

Om jag sedan tittar på ministrarnas slutsatser när man tar det här ser jag att det står tydligt att – och nu läser jag ur punkt 2 – "the new government needs urgently to adopt an agenda for meeting the challenges that lay ahead". Det är de som är beskrivna. "Such an agenda should serve as a contract between the government and the people of Afghanistan and be support", etcetera.

Där ställer vi utomordentligt tydliga krav på vad vi förväntar oss av den afghanska regeringen. Det är det som kommer att ligga till grund för den internationella konferens som vi så småningom vill se. Där kommer vi att sätta tryck på den afghanska regeringen att göra just det som vi kräver i slutsatserna. Det hela är ordentligt beskrivet, och det finns i strategin inte någon annan adressat än regeringen. Uppenbarligen läser vi texterna på olika sätt.

När det gäller kommissionens stöd till PRT är det alldeles tydligt att teamen är distribuerade till olika medlemsstater – inte bara EU:s utan även FN:s. Det finns olika regioner och provinser för PRT. Vad gäller begäran till kommissionen att stötta och vara med är det klassisk EU-biståndspolitik, det vill säga att medlemsstaternas och kommissionens

insatser går hand i hand för att möta och nå gemensamma mål. För mig är det solklart hur det här ska gå till.

Anf. 56 GUSTAV BLIX (m):

Jag vill bara klargöra att jag tycker att det är väldigt bra att regeringen har varit pådrivande i arbetet med att få till stånd förbättringen och samordningen av EU-ländernas insatser i Afghanistan och Pakistan.

Det är klart att man kan läsa in allt som man vill på lite olika sätt. Jag tycker att det här är en tydlig uppmaning till den afghanska regeringen att ta ett ansvar. Det märks också i punkt nr 4 om man tittar i den del som heter Strengthening EU Action, nämligen att "Afghanistan is now entering a decisive period". Längre ned står det: "This requires above all strong Afghan leadership." Man måste samla nationen nu när det finns en möjlighet efter det att valen är genomgångna. Det tycker jag är välkommet och bra.

Jag måste dock ställa en fråga till Urban Ahlin och Socialdemokraterna. Om man nu talar sig varm för att man ska ha en ökad EU-roll i PRT – vad innebär då det? Det vi nu gör är att försöka koordinera de medlemsländer som har PRT och försöka få kommissionen att engagera sig i dessa medlemsländer.

Det är ett nationellt ansvar som Sverige bär för den PRT vi gör, precis som de andra EU-länderna. Jag tror inte att Urban Ahlin hellre skulle vilja se att EU tog över ansvaret för PRT eller gjorde det på något annat sätt. Det är det sätt vi arbetar på. Men vi måste bli bättre på att försöka koordinera och samarbeta.

Jag vill inte se en ökad flaggviftning. Det tror jag inte att någon vill se. Vi vill se ett ökat effektivt samarbete mellan EU-länderna. Det är bra att man nu tar steg framåt i den riktningen. Vi kommer kanske inte att nå hela vägen med den här strategin, men vi kommer att ta ett stort steg i rätt riktning.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Nu ska vi inte ha debatt mellan ledamöter i utrikesutskottet, men det är relevant att veta hur Socialdemokraterna hade agerat i rådet. Av det skälet hoppas jag att Urban Ahlin vill svara på frågan.

Anf. 58 URBAN AHLIN (s):

Jag fick en fråga av Gustav Blix. Den går tillbaka till Björn Lyrvall, för Gustav Blix har inte hört på vad Björn Lyrvall sade. Han sade att detta handlade om biståndet som EU-kommissionen skulle rikta till medlemsstaternas PRT. Det är just så jag inte vill att biståndet ska fungera när EU delar ut det.

I alla andra avsnitt i detta dokument handlar det om att vårt bistånd, EU-kommissionens bistånd, ska samordnas med den afghanska regeringens egen utvecklingsstrategi för att skapa ett afghanskt ägarskap. Den här meningen är helt klart påtvingad för att EU-länderna vill ha mer biståndsinsats från kommissionen direkt till sina PRT.

Jag är helt övertygad om att det är så. Det var också vad Björn Lyrvall sade. Sedan kan man blurra upp det och säga: Det ska samordnas och koordineras. Men då borde det stå: Allt EU-bistånd vi ger ska samordnas med de afghanska utvecklingsstrategierna, utan att ha med den

sista meningen att det ska gå just till de EU-ländernas PRT som finns där.

Hade Gustav Blix lyssnat på Björn Lyrvall och förstått hur läget faktiskt ser ut hade han förstått vad jag menar.

2009/10:5

23 oktober

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Fick Gustav Blix svar på frågan om den socialdemokratiska positionen? Det är viktigt att det kommer fram.

Anf. 60 GUSTAV BLIX (m):

Det är inte riktigt min roll att svara på det. Jag tyckte inte att den socialdemokratiska positionen var alldeles glasklar, så jag tror att jag passar.

Anf. 61 URBAN AHLIN (s):

Då kan jag repetera det så att det inte råder några tveksamheter här. EU-kommissionen ska bedriva ett biståndsarbete i Afghanistan som är samordnat med den afghanska utvecklingsstrategin. Det ska gå till de områden där den afghanska regeringen tycker att den ska ha biståndsverksamhet. Det ska inte riktas till EU-ländernas PRT bara för att medlemsstaterna vill ha hjälp med biståndsarbete. Har jag uttryckt mig klart nog?

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Vill Hans Linde en gång till precisera Vänsterpartiets position? Du sade att ni egentligen inte hade avvikande mening, men sedan var det några men. Jag skulle tro att det landar i en avvikande mening men vill gärna i så fall höra delar av motiveringen.

Anf. 63 HANS LINDE (v):

Jag kan vara tydlig igen. När det gäller den del som Socialdemokraterna kritiserat om avsaknad av krav på den afghanska regeringen delar vi den kritik som har framförts av Socialdemokraterna och ansluter oss till den avvikande meningen i den delen. Det tror jag att jag var tydlig med förra gången, men nu fick jag möjlighet att förtydliga det en gång till.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Utmärkt. Då är det noterat.

Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt men noterar dessa avvikande meningar.

Vi går vidare till punkt 3, Fredsprocessen i Mellanöstern. Det är en diskussionspunkt på rådet. Sist den frågan var i nämnden var den 12 juni då det fanns stöd för regeringens ståndpunkt men med avvikande mening från v. Nu lämnar jag ordet till kabinetssekreteraren.

Anf. 65 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Fru ordförande! Det är en diskussionspunkt där ministrarna ska försöka värdera förhandlingsläget, eller jag ska kanske uttrycka mig på

följande sätt: de olika försöken att få i gång en fredsprocess och förhandlingar om en fredsprocess.

Höge representanten Javier Solana, som har gjort besök i regionen, kommer att avrapportera sina intryck. Man kommer också att diskutera den fortsatt spända situationen i Jerusalem där vi har haft en del skärmytslingar, våldsbrott och demonstrationer och naturligtvis den oroväckande situationen i Gaza.

Vad gäller de amerikanska förhandlingarna måste konstateras att trots Mitchells intensiva skyttediplomati finns fortfarande inget avtal vare sig om bosättningsfrysning eller om parametrarna för förhandlingarna. Den palestinska sidan vill att samtalen ska återupptas där de avbröts år 2008, att 1967 års gränser ska utgöra basen för förhandlingarna, att en tydlig tidsram sätts samt att samtliga slutstatusfrågor ska ligga på bordet. Israel vill å sin sida hålla det mesta öppet för att inte binda upp sig i någon av slutstatusfrågorna.

Samtidigt märker man en ökad flexibilitet i ljuset av att president Mahmoud Abbas har drabbats av en förtroendekris i kölvattnet av Goldstonerapportens behandling. Samtalen fortsätter i Washington med israeler och palestinier. Men så här långt finns inga omedelbara resultat på uppföljningen av president Obamas Kairotal.

Vi hade ett tag trott att vi skulle få höra från den egyptiska medlingsinsatsen vad gäller försoning och normalisering mellan de två palestinska grenarna Fatah och Hamas och att något uttalande skulle komma den 25 oktober. Men så är inte fallet. Det är fortfarande djup splittring mellan de två palestinska grenarna. Vad som nu möjligtvis förestår är något uttalande om att det ska komma palestinska val under 2010. Vi har hört både januari och juni. Men det återstår som sagt att se.

Ett nytt moment som har varit bränsle i debatten har varit Goldstonerapporten som diskuterades i MR-rådet i Genève men också i säkerhetsrådet. Där har de palestinska reaktionerna skapat en viss förvirring i det palestinska lägret. Först började man diskutera en resolution. Sedan drogs den tillbaka. Man sade från palestinsk sida: Vi återkommer vid nästa session vid MR-rådet i mars nästa år. Sedan blev det en väldig kritik av det greppet. Efter en diskussion också i säkerhetsrådet kom frågan tillbaka i MR-rådet. En resolution antogs med majoritet, och nu kommer frågan att hamna på FN:s generalförsamlings bord.

Det har väldigt mycket handlat om hur man ska se på de MR-brott och krigsbrott som har konstaterats, som Goldstone menar har hänt både från israelisk sida och från Hamas sida, med krav på seriösa utredningar från båda sidor om de anklagelser som riktas mot respektive part i Goldstonerapporten.

Det har också varit linjen i EU:s tal. När det svenska ordförandeskapet å EU:s vägnar tog till orda i den här frågan både i säkerhetsrådet och i MR-rådet i Genève gjordes det på temat att detta är en oberoende rapport som kräver seriös behandling och förutsätter att parterna tar till sig frågorna som där ställs och föranstaltar om utredningar på respektive sida på de punkter som Goldstonerapporten velat lyfta fram.

I diskussionen om Mellanösternläget ska jag också framhålla en diskussion som pågår om ett associationsavtal mellan EU och Syrien. Det är ett avtal som har legat på is under några år. Men man har nu efter olika

diskussioner mellan EU och Syrien kommit fram till att det kunde vara dags att slutföra processen och anta associationsavtalet.

Det ingår i den serie av associationsavtal som EU har med alla länder runt Medelhavet. Det är en process som började i mitten på 90-talet och syftar ytterst till att ha ett stort frihandelsområde runt Medelhavet. Diskussionerna har väldigt mycket på EU-sidan gällt hur man ska förhålla sig till Syrien och MR-läget, som ju inte är bra, om jag uttrycker mig försiktigt.

Diskussionen har landat i slutsatsen att de forum som erbjuds i associationsavtal, möjligheterna till MR-dialog i associationsinstitutionerna, skulle ge möjlighet att engagera Syrien. EU-slutsatserna har till slut varit att vi ska ta till vara den möjligheten.

När vi så småningom kommit till en gemensam slutsats på EU-sidan och inbjudit Syrien att komma till Bryssel för att underteckna avtalet har den syriska sidan låtit hälsa att de vill ha mer tid på sig för att analysera avtalet och framför allt dess ekonomiska konsekvenser. Frågan om tullintäkter tror jag förekommer en del i den inre, interna syriska analysen. Det blir inget undertecknande av avtalet nu i oktober som förutsetts. Däremot kommer EU-sidan att deklarera sin avsikt och vilja att underteckna. Det är väl att förmoda att den syriska sidan återkommer. Om det blir till november-Gaercen, december-Gaercen eller vid något annat tillfälle återstår att se.

Jag tror att jag stannar där, fru ordförande.

Anf. 66 HANS LINDE (v):

Jag har först en fråga som gäller EU:s förbindelser till Israel, som egentligen inte togs upp. Det handlar om var man befinner sig i processen när det gäller uppgradering av förbindelserna. De har nu varit frusna en längre tid. Var befinner de sig i dagsläget? Är de fortfarande i frysboxen? Är locket stängt, eller håller de på att tinas upp? Var befinner man sig helt enkelt i den processen?

Jag vill också säga någonting om associeringsavtalet med Syrien. Vi hade i går diskussioner i utrikesutskottet om detta som jag inte ska upprepa. Jag vill dock att det förs till protokollet här.

Det underlag som vi har fått i den blå mappen angående associeringsavtalet är magert, om man ska uttrycka det diplomatiskt. Därför är det ganska svårt att avgöra om man ska anmäla avvikande mening eller inte. Min ståndpunkt är att jag är väldigt skeptisk till att man går vidare med ett undertecknande av avtalet. Det är med tanke på hur situationen ser ut för de mänskliga rättigheterna i Syrien.

Vi förstod i går av utrikesutskottets föredragning att man genomför associeringsavtalet inte därför att man nu ser konkreta förändringar på marken utan därför att man tror att det eventuellt kommer att kunna bli förändringar i en positiv riktning i framtiden. Jag tycker inte att man kan bygga associeringsavtal på fromma förhoppningar, utan man ska bygga dem på fakta.

Jag är fullt medveten om att det i detta associeringsavtal, precis som i de andra, finns mekanismer för att man ska kunna häva det i händelse av grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Men där vet vi tyvärr av erfarenhet att det krävs oerhört mycket för att EU ska gå in och häva och använda mekanismerna.

2009/10:5

23 oktober

I realiteten handlar det om att det måste vara brott mot de mänskliga rättigheterna som är oerhört omfattande och väl dokumenterade i europeiska medier. För det andra krävs att inget EU-medlemsland har stora ekonomiska intressen i landet för att mekanismerna ska slå igenom.

Därför är jag skeptisk och ser med stor oro på avtalet även om jag inte tycker att det finns underlag nog för att anmäla avvikande mening.

Anf. 67 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag är i grunden positiv till att man har associeringsavtal med alla länderna runt Medelhavet. Men självklart måste man också ställa krav på de länderna. Om jag inte missminner mig hade vi för inte så länge sedan en A-punkt eller något om Syrien där texten var rätt så tuff, eller den var i varje fall inte dålig.

Precis som Hans Linde säger är det ett väldigt magert underlag. Det står: Texten till avtalet åtföljer detta beslut. Sedan finns det ingen text som åtföljer. Det är väldigt svårt att i det här läget veta vad vi fattar beslut om. Jag skulle vilja veta vad som faktiskt står i texten.

Anf. 68 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vad gäller uppgradering händer där ingenting. Det nu gällande underlaget för samarbetet med Israel förlängs som det är och någon uppgradering är just nu inte aktuell. Frågan kan dyka upp så småningom, men den gör det inte nu.

När det gäller EU:s syn blir det inte ett undertecknade men däremot ett beslut om att EU-sidan är redo att underteckna. Det som här syftas på som dokument är väl den deklaration som EU-sidan kommer att anta för egen del. Där trycker vi på just MR-sidan. EU är, precis som du var inne på, mycket tydligt i sina krav när det gäller MR.

Vår filosofi för varför vi tror att associationsavtalet ändå till slut är någonting som vi bör ha även ur ett MR-perspektiv är att det blir verktyget. Det blir ett instrument för att inleda en MR-dialog och en diskussion med Syrien som vi i dag saknar.

Valet i det avseendet är att vi antingen inte gör någonting och fortsätter att isolera Syrien eller så försöker vi att engagera dem.

Från syrisk sida har vi nog märkt i olika sammanhang en önskan att faktiskt få inleda ett samarbete med Europa, och då ska vi försöka utnyttja detta för att också ta upp det som vi finner väldigt väsentligt, nämligen samhällsstyrning, demokrati och MR-frågor.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Själva deklarationen om Syrien är rent tekniskt en A-punkt som vi avslutade samrådet om innan vi började prata i dag. Det avslutades kl. 9:30 utan någon avvikande mening från något av partierna, men Hans Lindes i övrigt är noterad.

Anf. 70 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Jag hade också tankar kring detta associeringsavtal. Det är förstås viktigt att det ingås, men jag tänkte fråga hur regeringen ser på att Europaparlamentet har uppmanat bland annat det svenska ordförandeskapet

att innan associeringsavtalet ingås skapa mer av en tydlig färdplan med vilka förväntningar man har på Syrien.

I denna deklaration från Coreper tar man upp dialogen och att den är viktig. Man skriver att om inte människorättssituationen blir bättre ska den påverka tillämpningen av avtalen. Men jag tycker nog att deklarationen är något otydlig och att Europaparlamentet också tydligare ska säga att vi måste visa vad vi har för förväntningar på Syrien och att de ska vara klarare innan vi går in i associeringsavtalet.

Jag tänkte fråga kabinetssekreteraren både vad den här meningen som nu föreligger i deklarationen egentligen betyder, att tillämpningen kan påverkas om det inte blir förbättringar, och hur han ser på det som Europaparlamentet har tagit upp med den här färdplanen. Europaparlamentet säger också att de tycker att man ska uppmana Syrien att frige en ledande människorättsadvokat som de nämner vid namn. Jag undrar hur kabinetssekreteraren ser på detta att samtidigt trycka på för frigivning av vissa politiska fångar.

Anf. 71 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vi tar den sista frågan först. EU har demarcherat, gjort en uppvaktning, hos de syriska myndigheterna och hos utrikesministern om just de här MR-aktivisterna och dissidenterna och krävt deras frigivning.

När det gäller Europaparlamentets krav, som är klart relevanta, är nog vår tanke att när vi väl kan få Syrien att komma till ett undertecknande och vi kan inleda ett samarbete kommer naturligtvis alla möjligheter att ges, och det är de vi vill ta till vara, nämligen att på ett systematiskt sätt gå igenom med de syriska myndigheterna vad vi förutsätter och vad vi kräver av dem. Det är naturligtvis de klassiska, nämligen respekt för mänskliga rättigheter – man kan inte häkta och fängsla folk utan att ge dem en rättegång – och att det ska finnas humana förhållanden vad gäller fängelserna. Det gäller också att inleda vad som förhoppningsvis ska leda till en demokratisering av samhället.

I dag saknar vi möjligheterna att prata med dem annat än när vi gör olika punktoppvaktningar. Med det här skulle vi försöka ta chansen att ha en systematisk genomgång av de frågorna i den anda som Europaparlamentet lyfter fram.

Den mening som Karin Granbom Ellison syftar på, och Hans Linde var också inne på det tidigare, handlar om att ifall det så småningom skulle visa sig att det är fullständigt hopplöst och bara blir värre och värre har vi alltid möjlighet att upphäva eller dra tillbaka en del av avtalet.

Alltså, när vi väl får möjlighet till de institutioner som associationsavtalet upprättar får vi chansen att systematiskt i Europaparlamentets anda gå igenom de krav som vi har.

Den här meningen syftar som sagt lite till vad Hans Linde sade, nämligen att det finns möjligheter att helt eller delvis upphäva avtalet om vi skulle finna att situationen alls inte bär i den riktning som vi kräver.

Anf. 72 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag har ett kort och försiktigt inlägg. Jag sitter inte i utrikesutskottet, men det här rör ju EU-nämnden också.

2009/10:5

23 oktober

Jag tänkte fortsätta med det som kabinetssekreteraren sade om att sätta in Syrien i en kontext, i sitt sammanhang, för det är mycket viktiga frågor. Det är väldigt positivt att de här slutna diktaturerna rör sig åt rätt håll. Det känns som att det händer lite grann.

EU har en strategi vad gäller Vitryssland, kanske Uzbekistan och kanske Syrien där det finns en liten gryende öppning som man tar till vara på det här sättet. Sedan är det fråga om hög diplomati. Ska man göra det eller ska man agera väldigt tufft?

Jag tycker att man trots allt ska ta vara på det positiva som är att det finns en viss öppning. Sedan håller jag givetvis med om att det är viktigt att ha en färdplan, att följa det hela noga och att det inte får bli en ursäkt för att det inte fortsätter att hända något.

Jag väljer att stödja regeringen i den här frågan.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför fortsatta förhandlingar.

Vi går vidare till punkt 4 om västra Balkan. Det är en diskussionspunkt, och frågan var senast i EU-nämnden den 12 juni då det fanns stöd för regeringens ståndpunkt. Nu förväntas som sagt en diskussion. Underlag finns.

Anf. 74 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Syftet för ordförandeskapet och utrikesministern är här att redovisa för sina kolleger den diskussion som han har tagit initiativ till tillsammans med den amerikanska administrationen för att försöka få i gång en dynamik i Bosnien när det gäller att slutföra de konstitutionella författningsreformer som där krävs så att Bosnien inte förlorar mark när det gäller närmandet till Europa. Det är så man kort skulle kunna sammanfatta det europeisk-amerikanska initiativet som ju har tarvat ett antal förhandlingsomgångar och som kommer att fortsätta.

Bakgrunden är den att vi ser hur EU-närmandets perspektiv har inneburit stora framgångar och framsteg i de olika länderna på Balkan när det gäller de olika reformerna. Slovenien är ju redan medlem, som vi vet. Kroatien har kommit en bra bit på medlemskapets väg. Montenegro har ansökt och kommer så småningom att få ett yttrande från kommissionen, en avis. När det gäller Albanien tar jag chansen att kort nämna att vi under övriga frågor på utrikesministermötet ska driva att även Albanien får sin avis, sitt yttrande.

Vi ser att den forna jugoslaviska republiken Makedonien nu har fått en bra bedömning i kommissionens översiktsrapport om utvidgningsläget. Där kommer man så småningom att diskutera att ge Makedonien kandidatlandsstatus och kanske också ett datum för förhandlingsöppningar när namnfrågan förhoppningsvis kunnat lösas.

Serbien har tagit ett antal steg vad gäller att samarbeta kring Eulex och Kosovo, och serberna har även tagit ett antal konstruktiva grepp för att främja sitt närmande till Europa.

Hela denna utveckling av västra Balkan kanske Bosnien går miste om ifall de inte tar sig samman, slutför författningsreformerna, skapar förutsättningar för att stänga OHR, alltså det internationella samfundets kontor, och i stället ger oss möjlighet att öppna ett EU-kontor där. Om de gör

det kanske Bosnien så småningom också kan skicka in en medlemskaps-ansökan.

Det europeisk-amerikanska budskapet har tagits väl emot. Det är svårt, som vi alla vet, när det gäller Bosnien, men likväl kommer de här ansträngningarna att fortsätta. Det är detta utrikesministern vill redovisa för sina kolleger. Det blir säkert några utvecklingar när det gäller Balkan i övrigt, men huvudpunkten är just Bosnien.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga.

Vi går vidare till punkt 5 som handlar om Sri Lanka. Det är en diskussions- och beslutspunkt. Den stod på agendan sist vi sågs, men den ströks, så vi behandlade faktiskt inte frågan på EU-nämnden i september.

Anf. 76 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Nu är den tillbaka på bordet, och rådsslutsatsernas tyngdpunkt ligger naturligtvis på den förfärande situationen för de omkring 260 000 internflyktingarna från det tidigare konfliktområdet i norr som efter fem månader fortfarande hålls instängda i militärkontrollerade läger under svåra förhållanden.

Huvudbudskapet från EU är att flyktingarna utan dröjsmål bör beviljas rörelsefrihet, att internationella humanitära organisationer ska ges obehindrat tillträde till lägren inklusive att de ska få bedriva skyddsarbete. Vi konstaterar att den urskillningslösa interneringen av flyktingar i norra Sri Lanka är ett brott mot internationell rätt.

Vi vill från EU:s sida engagera Sri Lankas regering i en meningsfull dialog för att rätta till och styra upp dessa problem, som jag just har räknat upp, mot ett nytt samarbete.

Vid sidan av de tamilska flyktingarnas situation – rörelsefrihet, möjlighet till återvändande och att lägren uppfyller internationell standard – gäller det nödvändigheten av en nationell försoningsprocess för att säkra långsiktig säkerhet och långsiktigt välstånd.

Rådsslutsatserna tar också upp den fortsatt mycket oroande situationen på MR-sidan med betoning på inskränkningen av press- och yttrandefriheten. Vi understryker vikten av en oberoende och trovärdig undersökning av möjliga krigsbrott, och vi vill stärka FN:s engagemang på Sri Lanka.

Jag ska också nämna att rådsslutsatserna pekar på en möjlig kommande sanktion mot Sri Lanka i form av att indragningen av GSP+ systemet, alltså de särskilda handelspreferenser som Sri Lanka åtnjuter, kan aktualiseras.

Givet att Sri Lanka inte har genomfört de MR-konventioner som är knutna till GSP-systemet finns här en mekanism som dras i gång med kommissionen och kan så småningom leda till att handelspreferenserna dras tillbaka om inte rättelse har skett på den punkten från Sri Lankas regerings sida.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

2009/10:5
23 oktober

Vi går vidare till punkt 6 om Iran. Den frågan diskuterade vi senast den 11 september då det fanns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga.

Anf. 78 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vi befinner oss i ett flytande läge när det gäller Iran. Vi har efter valet haft en förfärande MR-utveckling som EU-sidan har påtalat ett antal gånger och fortsätter att driva mycket aktivt. Det är den ena aspekten. Den andra har varit vårt fortsatta engagemang för att försöka få någon rätsida på den nukleära frågan. Där gick så småningom Iran efter valet ut med ett bud som dock handlade om mycket annat. Det handlade om samarbete, diskussion och dialog med EU men inte om den nukleära frågan.

De här förhandlingarna bedrivs i den så kallade tre-plus-tre-kretsen, det vill säga de fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet samt Tyskland. Javier Solana är den som har varit både talesman och sammanhållande i den processen. Det nya som kan lyftas fram är att det finns ett klart amerikanskt engagemang då USA nu deltar i diskussionerna och mötena och inte gör som de gjorde tidigare då de på viss distans följde diskussionen.

Nu har ett första möte ägt rum i Genève den 1 oktober. Då gjorde tre-plus-tre-kretsen det mycket tydligt att man gärna var beredd att fortsätta att diskutera samarbetsspår av olika slag – det är moroten – men samtidigt ville man klargöra att det är den nukleära frågan som man framför allt vill lösa. Om den inte löses finns sanktionsspåret – det vill säga käppen – kvar vid sidan av.

Tre möten äger rum under andra hälften av oktober. De kommer så småningom att ge bedömningsunderlag för hur tre-plus-tre-kretsen i allmänhet och EU i synnerhet ska gå vidare.

Det första mötet, som just har avslutats, handlade om ett erbjudande från iransk sida att samarbeta om en särskild medicinskt inriktad reaktor i Teheran som producerar medicinska isotoper. Man erbjuder för första gången att sköta den högre delen av anrikningen utanför Irans gränser. Det kan vara ett mycket intressant första precedensfall. Där har man hittat en lösning som nu finns till påseende i huvudstäderna, Teheran och övriga huvudstäder. Det är en lösning som IAEA och generaldirektören el-Baradei har värkt fram.

Det andra mötet är den 25 oktober då IAEA ska genomföra en inspektion av den nya kärnkraftsanläggningen som Iran, till stor internationell förvåning, anmälde mitt under brinnande generalförsamling och som vållade en hel del debatt, som ledamöterna säkert följde i medierna. Därefter måste man värdera i vad mån Iran är berett att samarbeta med IAEA när det gäller inspektioner, verifikationer och kontroller.

Sedan är det ett nytt möte mellan tre-plus-tre och Iran den 28 oktober. Det blir väl det första riktigt skarpa läget då vi kan bedöma Irans vilja att samarbeta och diskutera den nukleära frågan, inklusive frågan om temporär frysning och att hitta samarbetsarrangemang när det gäller att säkerställa att Iran inte går mot kärnvapenproduktion.

Middagsdiskussionen i EU-kretsen kommer att kretsa kring hur de tre mötena ska värderas och vilka åsikter medlemsstaterna har. Det blir lite

Anf. 79 MARYAM YAZDANFAR (s):

Det är positivt att det finns något slags förhandlingsväg när det gäller det kärntekniska programmet. Återigen hamnar MR-frågorna i skymundan. Det är det som har varit problemet med omvärldens relationer till Iran. I den totala fokuseringen på det kärntekniska programmet sviker man gång på gång de oppositionella krafterna. Det som händer nu är att de rapporter som kommer från ledarskiktet visar på att det är kaos. Sprickorna i ledarskiktet blir allt djupare. Där har omvärlden en stor chans att prata med olika aktörer.

Det har varit oerhört negativt att EU inte har talat med en gemensam och klar röst, som jag tror att man skulle kunna göra. Ett exempel är presidentinstallationen, som jag har tagit upp tidigare. Sverige valde att låta ambassadören vara med medan stora EU-länder valde att inte närvara.

På vilket sätt har Sverige ansvar för att EU talar med en gemensam röst? Vilka framkomliga samtalsvägar finns runt MR-frågorna?

Anf. 80 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag kan inte annat än hålla med om MR-frågans betydelse. Det var därför jag började min föredragning med att lyfta fram MR-frågorna. Där har EU faktiskt inte sparat någon möda att med en gemensam röst tala klarspråk. Vi har gjort inte mindre än ett tiotal uttalanden sedan ordförandeskapets början. Inte minst har vi varit oerhört upprörda i våra uttalanden när det gäller dödsstraffet, särskilt för brott som har begåtts av minderåriga. Vi har också varit tydliga när det gäller de häktningar som har skett i kölvattnet på valet och de demonstrationer som där skedde. Vi har också gjort ett antal *démarches* när det gäller den oerhört skönsmässiga häktningen av medarbetare på EU-ambassaderna.

Jag tillåter mig att rätta lite fakta när det gäller närvaron vid presidentinstallationen. Den hade föregåtts av ett EU-samråd. Alla, med något undantag, inklusive de stora, var närvarande med sina myndighetschefer, det vill säga antingen ambassadörer eller den person som förestår ambassaden när ambassadören är bortrest och inte är där. Vi hade en mycket klar linje, med något undantag där någon medlemsstat valde att hålla sig utanför. Där ser jag inte alls att EU på något sätt har varit splittrat. Tvärtom har vi varit oerhört sammanhållna såväl när det gäller MR som när det gäller handhavande av diskussionen och dialogen om den nukleära frågan.

Anf. 81 MARYAM YAZDANFAR (s):

Kabinettssekreteraren ger en klar bild av hur kartan ska se ut och planeringen inför samtalen om det nukleära programmet. Men MR-frågorna nämns i svepande ordalag. Jag skulle gärna vilja att kabinettssekreteraren broderar ut kontexten och tydligare visar vilka samtal som pågår, på vilka nivåer och hur man tänker agera.

Anf. 82 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Det handlar om uttalanden och démarcher. Jag kan gå igenom dag för dag när vi har uppvaktat de iranska myndigheterna samt när vi har gjort uttalanden mot dödsstraffet, häktningar och olika former av MR-brott. Jag har själv varit med om att kalla upp den iranska ambassadören och påtalat något.

Jag tror inte att det råder något som helst tvivel om detta. Jag ska inte ta upp nämndens tid med detta, men jag kan delge dig de uttalanden som har gjorts från EU:s sida för din dokumentation.

De finns för övrigt att läsa på ordförandeskapets hemsida, men jag ska skicka över papperskopior till nämndens kansli.

EU är på den punkten helt sams. Vi tycker alla att det är alldeles upprörande på det sätt de MR-brott vi har sett äger rum i Iran. Det finns ingen som helst åsiktsskillnad mellan oss när det gäller MR-frågans betydelse.

Anf. 83 MARYAM YAZDANFAR (s):

Jag ska förtydliga mig. Jag har följt med i ordförandeskapets uttalanden. Jag efterlyste en plan för hur man ska agera i framtiden.

Anf. 84 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vi kommer inte att lämna någon sten ovänd för att försöka driva MR-frågorna vidare.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens upplägg i de fortsatta förhandlingarna i denna fråga.

Vi går vidare till punkt 7, Övriga frågor. Där är det enligt mina noteringar anmält en fråga om Moldavien och en om Albanien. Finns det fler övriga frågor? Sedan är det möten i anslutning till rådets möten. Dem kan vi nämna alldeles strax. Har vi något mer på rådsagendans Övriga frågor? Nej.

Anf. 86 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vad gäller Moldavien kommer utrikesministern att redovisa för sitt trojkabesök i Moldavien efter installationen av den nya regeringen och perspektivet inför presidentvalet. När det gäller Albanien handlar det om en diskussion om att få gehör för vårt förslag att rådet snarast ska be kommissionen utarbeta ett yttrande över den albanska medlemskapsansökan. Där kan jag nämna för nämnden att det har hakat upp sig i Tyskland. Tyskland har ingått en ordning som liknar den svenska, nämligen att ha ett särskilt EU-utskott där man vill se ärendena innan de går till rådet. Till följd av valet och till följd av att förbundsdagen inte har konstituerats än har inte heller EU-utskottet börjat arbeta. Man måste avvakta detta och den information som ska lämnas. Men vi har goda förhoppningar att det här ska kunna påskyndas och att vi under höstens lopp som A-punkt, om inte vid Gaerc så vid något annat rådsmöte, ska kunna fatta beslut om att begära att kommissionen utarbetar en avis också för Albanien. Det gäller att fortsätta med dynamiken, som jag talade om tidigare, när det gäller västrabalkanländernas närmande till EU.

Jag måste nämna, apropå det sista, att Bundestag har vidtagit förändringar i sin EU-organisation efter krav från författningsdomstolen tidigare i år och inrättat något som numera påminner om Sveriges riksdags EU-nämnd. Varför inte, säger vi? Det är kul att notera.

Eftersom ingen ledamot har någon fråga om de övriga frågorna är vi nu klara med dem.

Vi vänder på det blå bladet. Där framgår att i anslutning till rådets möte ska det vara en gemensam arbetsfrukost med Armenien, Azerbajdzjan och Georgien, armeniskt samarbetsråd, azerbajdzjanskt samarbetsråd, georgiskt samarbetsråd samt på tisdagen Europarådets fyrpartsmöte. Ingen av dessa punkter kräver samråd, men om det är något kabinetssekreteraren vill säga om någon av dem får han göra det eller om ledamöterna vill fråga något får de göra det. Jag finner inte så. Vi tackar för den informationen.

Vi är klara med rådsagendan i utrikesfrågorna. Är det något mer kabinetssekreteraren vill ta upp?

Anf. 88 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

De A-punkter som finns är redan avböckade. Alla har betydelse, men jag skulle särskilt vilja fästa uppmärksamheten på punkten om Guinea. Vi förbereder riktade sanktioner mot Guinea till följd av den hemska utvecklingen där med över 200 döda i samband med en demonstration. Vi bedriver ett arbete tillsammans med Ecowas och Afrikanska unionen. Vi stöder dessutom Ecowasarbetet när det gäller att försöka få en normalisering till stånd. Vi stöder naturligtvis också FN:s initiativ med en undersökningskommission på grund av vad som hänt där då demonstrationerna urartade till våld.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

I just denna fråga om Guinea hade vi ett särskilt skriftligt samråd i går, vilket anmälades tidigare.

Vi tackar kabinetssekreteraren och medarbetare för i dag. Vi är färdiga med information och samråd inför det kommande rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser. Tack och trevlig helg!

Innehållsförteckning

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 BODIL CEBALLOS (mp)	2
Anf. 3 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	2
Anf. 4 BODIL CEBALLOS (mp)	3
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 6 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	3
Anf. 7 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 8 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	4
Anf. 9 CARINA OHLSSON (s)	6
Anf. 10 SOFIA ARKELSTEN (m)	7
Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	7
Anf. 12 SOFIA ARKELSTEN (m)	8
Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	8
Anf. 14 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	8
Anf. 15 BODIL CEBALLOS (mp)	9
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 17 BODIL CEBALLOS (mp)	9
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 19 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	9
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	11
Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (c)	12
Anf. 23 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	13
Anf. 24 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	13
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	14
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 28 BÖRJE VESTLUND (s)	14
Anf. 29 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	14
Anf. 30 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 31 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	15
Anf. 32 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 33 URBAN AHLIN (s)	17
Anf. 34 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 35 URBAN AHLIN (s)	17
Anf. 36 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	19
Anf. 37 URBAN AHLIN (s)	20
Anf. 38 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE (s)	21
Anf. 39 ORDFÖRANDEN	21
Anf. 40 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	21
Anf. 41 Utrikesrådet BJÖRN LYRVALL	22
Anf. 42 SOFIA ARKELSTEN (m)	22
Anf. 43 HANS LINDE (v)	22
Anf. 44 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	23
Anf. 45 BODIL CEBALLOS (mp)	23
Anf. 46 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	23
Anf. 47 BODIL CEBALLOS (mp)	23
Anf. 48 ORDFÖRANDEN	24

Anf. 49	BODIL CEBALLOS (mp)	24
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 51	URBAN AHLIN (s)	24
Anf. 52	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 53	URBAN AHLIN (s)	24
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 55	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	25
Anf. 56	GUSTAV BLIX (m)	26
Anf. 57	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 58	URBAN AHLIN (s)	26
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 60	GUSTAV BLIX (m)	27
Anf. 61	URBAN AHLIN (s)	27
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 63	HANS LINDE (v)	27
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 65	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	27
Anf. 66	HANS LINDE (v)	29
Anf. 67	BODIL CEBALLOS (mp)	30
Anf. 68	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	30
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 70	KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	30
Anf. 71	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	31
Anf. 72	STAFFAN DANIELSSON (c)	31
Anf. 73	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 74	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	32
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 76	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	33
Anf. 77	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 78	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	34
Anf. 79	MARYAM YAZDANFAR (s)	35
Anf. 80	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	35
Anf. 81	MARYAM YAZDANFAR (s)	35
Anf. 82	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	36
Anf. 83	MARYAM YAZDANFAR (s)	36
Anf. 84	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	36
Anf. 85	ORDFÖRANDEN	36
Anf. 86	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	36
Anf. 87	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 88	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	37
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	37

2009/10:5

23 oktober
